

به‌های داه‌نان و پ‌گهی داه‌نهر له (هه‌بهستی ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ای) گ‌راندا. نووسینی/ ع‌تا ق‌ر‌داخی

(ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ا) یه‌ک‌که له شیعره دیاره‌کانی گ‌ران که پ‌شکه‌شی کردوو به فریشته‌ی م‌شیقا. ئایا به لای گ‌ران‌هوه فریشته‌ی م‌شیقا ک‌یه؟ ده‌ش هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه وه‌ها ت‌ب‌گه‌ین که مه‌به‌ست له فریشته‌ی م‌شیقا ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ایه. یان ئه‌گه‌ر مه‌به‌ست له فریشته‌ی م‌شیقا ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ا نه‌ب‌ت که‌واته ئه‌م ده‌قه پ‌شکه‌ش به ک‌ کراوه؟ وه‌کو له په‌راو‌زی ده‌قه‌که‌دا ها‌توو ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ا شمشا‌ ژه‌ن‌کی به‌هره‌دار بووه ز‌ربه‌ی کات له هه‌ورامان ژیاوه یان بینراوه. ب‌گومان ژیا‌نی ئه‌م شمشا‌ ژه‌نه هاوسه‌رده‌می گ‌ران بووه به‌ئاشکرا دیاره که گ‌ران ز‌ر پ‌ی سه‌رسام بووه و شیک‌ردنه‌وی ده‌قه‌که‌ش به‌باشی ئه‌وه ئاشکرا ده‌کات. هه‌رچه‌نده ده‌ش دواتر باسی په‌یوه‌ندی ن‌وان ئه‌م ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ایه و گ‌ران خ‌ی له‌سه‌ر ئاستی داه‌نان بکه‌ین و ده‌ش ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ا وه‌کو ده‌مام‌ک‌ به‌کاره‌ات‌ب‌ت و ئه‌م ده‌قه شیعریه ئاخاوتنی گ‌ران ب‌ت له‌باره‌ی خ‌یه‌وه له ژ‌ر ده‌مام‌کی ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ا‌دا، که ده‌ش گ‌ران ئه‌وی به‌هوشیاریه‌وه کرد‌ب‌ت یان له نا‌ئاگاییه‌وه ج‌ر‌ک‌ له هه‌ست کردن به‌گرنگی نه‌دان به پ‌گهی ئه‌وی داه‌نهر له لایه‌ن خه‌کیه‌وه په‌نهری به‌ره‌مه‌ن‌انی ئه‌م ده‌قه شیعریه ب‌ت.

ناونیشانی ئه‌م ده‌قه شیعریه ناو‌کی ناسراوه که له دوو وشه پ‌که‌ها‌توو (ده‌رو‌ش عه‌بدو‌ا) که ناوی که‌سه. ئایا وشه‌ی ده‌رو‌ش ل‌ره‌دا ناوی یه‌که‌می ئه‌و که‌سه‌یه و عه‌بدو‌ا ناوی دووه‌مه یان ده‌رو‌ش خاس‌ت و ناونیشانی ئه‌و که‌سه‌یه. دیاره له ده‌قه‌که‌دا ئه‌مه‌یان ئاشکرا نیه‌و زمان‌ی ده‌قه‌که‌ش اهم باره‌یه‌وه زانیاریه‌ک پ‌شکه‌ش ناکات. ده‌کر وشه‌ی ده‌رو‌ش ناو ب‌ت هه‌مان ش‌وه‌ی عه‌بدو‌ا، هه‌روه‌ک له‌وانه‌یه وشه‌ی ده‌رو‌ش ئه‌گه‌رچی ناوه به‌ام ر‌ی ئاوه‌ن‌او ببین‌ت و وه‌سفی ناو‌کی تر بکات. مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه که وشه‌ی ده‌رو‌ش ده‌ش ناسنامه‌ی ئاسایی ئه‌و که‌سه یان کارو پیشه‌که‌ی ده‌رب‌خات که ده‌رو‌شه. ده‌رو‌ش به‌که‌سانی شو‌نکه‌وتوو‌ی ر‌بازی ته‌سه‌وفی قادری ده‌گوتر‌ت که نزمترین پله‌یه له پله‌به‌ندی پ‌که‌ها‌ته‌ی هه‌ره‌می قادریداو تا ئه‌ندازه‌یه‌کی ئاشکراش وشه‌ی

دهروښ له ناستی کښه ایله تیدا ده لاله تی شو ښکته و توو، پاشک، ناستی هوشیاری نزم هه ده گرت و کهسه که کوښانه بڼوای به شخه که هی هه یو هه میسه له خزمه تدایه و ره تکر د نه وهی نیو له هه موو شته کدا پشت به شخه که هی ده به ست و شخ له روانینی نه وه وه پښه گی با هی هه یو پیرزه هه مان شوهی پیرزی خوداو پښه مبر، هه روه ځ دهروښ مانای بڼه لانه یی و به هه موو شته ځ رازی و دڼه وانه ییش ده گیه نه ت، که پڼه ده چته وشه ی دهروښ له ناو نیشانی ده که ده زیاتر هم دڼه وانه یی و بڼه باکی و ره و ته نیه بگه یه نه ت، بڼه گومان نه گهر هم پاشخانه مڼه ووییهی (دهروښ عه بدو) ش نه زانین به تایبه تی نه وهی که له کوښ ژیاوه هښته ده که نه وه مان بڼه ناشکرا ده کات که هم که سه شمشا ځ ژهن بووه و له و وه سف و ناساندنهی له رڼه گی زمانی ده که وه بڼه ده کرت شوناسی هم که سه مان وه کو کهسه کی شاره زاو لڼه ها تووی بوای ناوازی ره سه نی کوردی بڼه ناشکرا ده بڼه ت.

ناشکرایه له رڼه گی ناو نیشانه وه ده رگی ده که ده کرت ته وه به ره و نه و بنیادی پښه که نه رانه ی ده که شته ده بینه وه، له پښه کیدا پښه ویسته رووناکی بڼه یه سر نه و بارود ځ و هه لومهرجه گشتیهی که نه و گوتاره شیعریه به ره مه ڼه و نه وه که هم ده که شیعریه بڼه ده گه ڼه وه یان په یوه سته پښه وه، نه گهر سه یری نه و بارود ځه کښه ایله تی و سیاسی و که لته وریه بکه ین که ده که هی ته دا به ره مه ها تووه، که سا ڼه نی سی و چل و په نجاکانی سه ده ی رابردووه، بارود ځ کی ناچ ځ رو دوا که و توو پڼه له کښه خاس ته تی نه و زه مینه یه بووه که ده که هی ته دا به ره مه ها تووه، له رووی پاشخانی نه ده بیه وه له پښه ها تنی به ره مه مه ڼه نی هم ده که ده به راورد به بارود ځی گشتی زه مینه ی به ره مه مه ڼه نانی ده که که سامان کی تا نه دازه یه ځ باش یان ده و له مه ندی شیعری کلاسیکی و به ره می شیعری مه وله ویش هه بووه که به شځ له خاس ته و بڼه ماکانی شیعری رڼه مانسی ته دایه نه گهر هه موو بڼه ماکانیشی ته دا نه بڼه ت، ناماده بوونی هه بووه، نه وه ش رڼه گا ځ شکه ربووه بڼه نه وهی له ق ڼه ناغی کلاسیکی بنیاد نراو له سر پایه ی عه ق یان به هه می شیعری کلاسیکی بارگاوی کراو به به ره می عه ق و فیکر، هه نگاو به ره و رڼه یشتن بڼه لای جیهانی خه یا هه بڼه نر ته که نه و جیهانه ش به و نه و جوانی و گه ڼه وه بڼه سروشت و بڼه زاتی شاعیر یان بڼه پانتایی ژبانی تاکه که س و تایبه تمه ندیه کانی بارگاوی کراوه، هم ده که شیعریه له هه لومهرج و بارود ځه دا به ره هم دڼه ت.

به دوا ی نه مه دا دڼه یه سر خسته و و نمایشکردن له ده که ده که نه ویش به چه ند ق ڼه ناغ ځ نه نجام ده در ته، ق ڼه ناغی یه که م ق ڼه ناغی ته بینی کردنی ده که یه له وهی که شوازی ده که که چنه، نه خشه یان بنیادی ده که که و پښه کهاته و قه باره ی دڼه کان و کښه و سه روا چیه.

شـوێ یان فـرمی دهـقهـکه له ههشت کـۆـپـله پـکهـتـووه، پـنج کـۆـپـله یهـکهـم له چوار نیوه دـۆـپـکـدـن و دوو کـۆـپـله کـۆـتـایـی ههـریهـکه له سـۆـپـه نیوه دـۆـپـکـدـن. قهـبارـه ی دـۆـپـهـکان مامناوهـندن. بـۆـگـومان ههـر لـۆـرهـدا دهـشـۆـپـه باسی ئیـقـاعـی دهـرهـوهـیی دهـقهـکه بکهـین که بریتیه له کـۆـش و سهـروا و بهـحـرو... کـۆـشـی دـۆـپـهـکانـی جـۆـرا و جـۆـره له نـۆـوان چوارده و پانزه و شانزه بـۆـگـیدا یه. سهـروا جـۆـرا و جـۆـره نیوهـدـۆـپـه ی یهـکهـم و سـۆـپـه، نیوهـدـۆـپـه ی دووهـم و چوارهـم هاوسهـروان، بـۆـجـگه له دوو کـۆـپـله کـۆـتـایـیدا که لهـسـۆـپ نیوهـدـۆـپ پـکهـتـوون. نیوهـدـۆـپ ی یهـکهـم و سـۆـپ ههـم هاوسهـروان. له کـۆـپ بیست و شهـش نیوهـدـۆـپ سهـروای شانزه نیوهـدـۆـپ دهـنگه بزویـنهـکان که بریتین له پیت یان دهـنگهـکانـی (، ، ، ، ، ی).

له رووی زمانهوه ئاشکرایه شیعرێ مانسی له دوو ئاستدا سنوور لهـگهـ یشـهـری کلاسیک دادهـنـۆـت، یهـکهـمیان له روانگهی ناوهـرـکهـوه که له رووبهـری گشتیهوه دهـگهـ یشـهـوه بـۆ رووبهـری خود-زات دهـدـۆـنـۆـت و گوزارشت له خود دهـکات. له روانگهی شـۆـپـه و زمانهوه شـۆـپـه ی شیعرێ کلاسیکی کوردی که له سهـر کـۆـشـهـکانـی فهـراهـیدی یان مهـسـنهـوی فارسی نووسراوه، بهـجـۆـدهـهـت و دهـگهـ یشـهـوه بـۆ زمانـی پاراوی کوردی و بـۆ کـۆـشـی پهـنجـه، کـۆـشـی ئازاد که ئهـمـیش به جـۆـرـهـک رهـسهـنایهـتی کوردی ههـیه و کـۆـشـی فـۆـلـکلـۆـری کوردی و کـۆـشـی گاتاکانی په‌یامی ئایینی زه‌ردهشتیه. کهواته لـۆـره‌وه له رووی ناوهـرـهـک و شـۆـپـه‌یشه‌وه ئه‌م ده‌قه ده‌قـه‌کی رـۆـمانسیه‌وه به زمانـی کوردی پاراوی نووسراوه سه‌رباری بوونی هه‌ند و شه‌ی عه‌ره‌بی به‌ام کوردـۆـنـراوی وه‌کو (حوزن، ماتهم، عومر، حه‌سه، ..)، له‌گه‌ ناوه‌رـه‌کـدا که گه‌ یشـه‌وه یه بـۆ ناو پـکه‌ته‌ی خود و ئه‌وه‌ش هه‌رچه‌نده وه‌کو دواندنێ که‌سی به‌رامبه‌ر له که‌سـۆـتی ده‌روـشـه عه‌بدوـدا باس ده‌کـۆـت به‌ام گـۆـران له خـۆی ده‌دـۆـت و ده‌روـشـه عه‌بدوـدا ده‌مامـه‌که و له پشـتیه‌وه گـۆـران راوه‌ستاوه. واته شاعیر باسی خـۆی ده‌کات. بنیادی رسته‌ی ئه‌م ده‌قه رسته‌ی راگه‌یاندن و داواکاریه. که ئه‌ویش په‌یوه‌ندی هه‌یه به خسته‌نـۆـو یان نمایشکردنی بابـه‌تی ده‌قه‌که‌وه پاشانیـش به جـۆـرـه‌ک رـۆـگـا دـۆـزینه‌وه بـۆ گه‌یشـتن به بارـه‌کی هاوسه‌نگ که وه‌کو چاره‌سه‌ی کـۆـشـه‌که ده‌رده‌که‌وت یان وه‌کو راوه‌ستان له شوـنـۆـکـدا و له‌وـوه ئاماره‌دان بـۆ ئاینده هه‌یه، که ئه‌وه‌ش زیاتر له ئاستی نه‌بینراو یان نادیاردا ده‌بـۆـته به‌شـۆـک له بنیادی ئیـحـایی- ئاماره‌یی یان ئاماره‌دان.

بـۆ تـۆـگه‌یشـتن له ناوه‌رـه‌کی ئه‌م ده‌قه شیعریه پـۆـیسته بـۆـگه‌ یشـه‌وه بـۆ نـۆـو بنیادی ده‌قه‌که‌و له رـۆـگـای شیکردنه‌وه‌ی ده‌قه‌که‌وه بـۆ یه‌که‌ی ده‌لالی و وـه‌نه‌و بیرو بابـه‌ت و هه‌وـۆـست و دابه‌شکردنی ده‌قه‌که بـۆ ره‌گه‌زو به‌ش و پـکه‌ته‌ی زمانـی له ناو و راناو و فرمان و ئاوه‌نـۆـو و ئاوه‌کارو رـۆـو و کاریگه‌ری هه‌ریه‌که له‌مانه له به‌ره‌مه‌نـۆـنی مانا

ناوهر ځ و پرسپارو جیها نبینی دهقه که دا. وهکو پښتر گوتمان دهقه که
 له حوت کځ پلهو بیست و شمش نیوه د ځ پځ کد ټ و قسه که ری دهقه که به
 ناوی که سی یه که می تاکه وهو به راناوی لکاوی (م) دود ټ که دیاره
 ئه ویش که س ټی شاعیر ځ یه تی. ئه وهش له م دهر بځ یانه دا دهر ده که و ټ ()
 حزم کرد، ببیه م، به دیم کرد، ئه زانم، ئه وه نده م، کورده واریم،
 چ ټ م، ر ټ حم، ک ټ ټ م) . له م دهقه دا ته نیا یه کجار قسه که ر به راناوی
 لکاوی که سی یه که می کځ دود ټ واته (ن) ئه مهش زیاتر دهر چوونه له
 بنه مای قسه که ری دهقی ر ټ مانسی که دهش ټ ئه و تاکه به کار ه ټ نانهش
 به ره می نه ست ب ټ به کاریگری نه ریتی دهر وهی دهقه که، له به ره وهی
 تاکه که سی خاوه ن شووناس درووست نه بووه به رده وام که سه کان به ناوی
 کځ یان هه مووانه وه قسه ده که ن واته به راناوی که سی یه که می کځ.
 قسه کردنی که سی یه که م و به ده مامک کردنی دهر و ټ ش عه بدو ټ ا بریتیه له
 گوزار شت کردنی شاعیر له زاتی ځ ی که ئه وهش ناوهر ټ کی ر ټ مانسیانه ی
 دهقه که نشان ددهات. هر ل ټ ره وه ده توانین ب ټ ټ م دهقه شیعریه
 له سر هه ردو و ئاستی ش ټ وهو ناوهر ټ ده ق ټ کی ر ټ مانسیه.

قسه که ر له کځ پلهی یه که مدا له ر ټ گای دواندنی دهر و ټ ش عه بدو ټ اوه
 باری ئه وی دهر و ټ ش وهکو شمش ټ ژه ن ټ ک ده خاته روو، چ له ئاستی
 بینراو و چ له ئاستی نه بینراودا له لایه ک باسی داه ټ نه ر ټ ک ده کات و
 له وه دود ټ که ئه و داه ټ نه ره له چ بار ټ کی پځ له خه م و نیگه رانیدا
 دهژی، له هه مان کاتدا حزو ئاره زووی ځ ی بځ بیستنی به سته یه کی پځ
 له خه م و ماته م نشان ددهات. قسه که ر له وه سفی روخساری دهر و ټ ش
 عه بدو ټ ادا له ر ټ گای ئاوه ټ ناوی زهرده وه که بځ وه سفی ره نگی ئه و
 به کاری ه ټ ناوه، و ټ نه ی که س ټ کمان بځ به رجه سته ده کات که لاوازو
 ب ټ تقهت و خه مباره یان نه ځ شه، ههروه ک باسی ش ټ وهی ده ست و شمش ټ ی
 ئه م که سه شمش ټ ژه نه ده کات ئه ویش له ر ټ گای ئاوه ټ ناوی کزه وه. هر
 ل ټ ره دا حزو ئاره زووی ځ ی له م کاته دا ده خاته ټ وو که بیستنی
 ئاواز ټ که گوزار شت له خه م و ن ټ گه رانی و ماته م بکات. ئ ټ سنا ئه و
 که سه ی که وه سف ده ک ټ واته که س ټ تی دهر و ټ ش به خه مبار و ب ټ زار
 نشان ددر ټ ت. هاوکات ئه می قسه که ر و هه م بینه ری ئه و که س ټ تیه و
 روخساری خه مگینی، نا ټ استه و ځ گوزار شت له باری دهر وونی ځ ی ش
 ده کات که دیسان ئه میش خه مبار و ب ټ زاره، هه ر ب ټ یه ئاره زووی بیستنی
 به سته یه کی پځ له خه م و په ژاره ی هه یه. ل ټ ره دا له ئاستی قو ټ دا
 ج ټ ر ټ ک له ل ټ کچوون و هاوته ری بوون له ن ټ وان قسه که ر واته شاعیرو
 دهر و ټ شدا هه یه که هه ردو وکیان خه مبار و ب ټ زارن. ئه میان ده توان ټ ت
 له گه روی شمش ټ ه که یه وه گوزار شت له خه مبار یه که ی ځ ی بکات،
 ئه ویشیان په ر ټ شی گو ټ گرته له به سته یه کی خه مبار که له گه رووی
 شمش ټ ه که ی ئه وه وه ب ټ ته دهر ټ. ئه ویان به ژه نینی شمش ټ ه که ی

خه مه کانی به با ده دات، ئه میان به و گرتن له و ئاوازه ره سه نانهی له
گه روی شمشا هکوه د نه ده ر رحی ب ند ده ب ت و به ره و ئاستی
پاکژبوونه وه ده چ ت.

له ک پله ی یه که می ده قه که دا شاعیر ده ت:

به ره نگي زه ردو ش وهی ده ست و شمشا ی کزا، ده رو ش
حه زم کرد به سته یه ک بیه م سه راسه ر حوزن و ماته ب،
له سیما تا به دیم کرد هه یکه لی عومر کی حه سه ر ته ک ش،
وه ها دیاره که به ختت ئاشیانی بلبلی خه م ب!..

ئه می قسه که ر راسته وخ ده رو ش ده دو ت و باسی ئه وه ده کات که له
سیمای ئه ودا ته مه نی پ له خه م و ئازاری ئه و ده بین ت و ئه وه
ده خو ت ه وه که چ ژیا ن کی پ له نه هامه تی به سه ر بر دو وه و چ
به خت کی ره شی هه یه. له ده دا قسه که ر راسته وخ له و ه کارو پا نه ره
ده دو ت که وایان له ده رو ش کرد وه که به شمشا هکهی ئه و ئاوازه
خه مبارانه بژه ن ت. واته پا نه ری به ره مه ئانی ئه و ئاوازانه له
راستیدا ژیا نی پ له چه ره مه سه ری و پ کاره ساتی ده رو شه. له ده وه
ئه و ده لاله ته به ره هم د ت که هه موو دا ه ئان ئان ک ژان و خه م ک له
پشتیه وه یه و هه ر به و پ یه ش مر فی دا ه نه ر خاوه نی خه م و ژانی
تایبه تیه. دا ه ئان گوزار شتکر دنه له و خه م و ژانه تایبه تیانه به م
له وه گرنگتر ئه وه یه که به چ ر گایه کی هونه ری ئه و خه م و ژانه
تایبه تیانه وه ها ده رده ب ر ن هه موو تا ک هه ست بکات خه م و
ژانه کانی ئه ون. هه روه ک له ر گای و نه کانی "به سته یه ک له حوزن و
ماته م، هه یکه لی عومر کی حه سه ر ته ک ش، ئاشیانی به ختی خه م" ه وه نه ک
هه ر دیمه ن به کو بوون و گه وه ره و شووناسی ده رو ش عه بدو ئا نیشان
ده دات. به گشتی ئاوه ئاوه کانی (زه رد، کز، حوزن، ماته م، حه سه رت،
خه م) و فرمانه کانی (ب، ه) و راناوه کانی (م، ت) وه کو ره گه زه
زمانیه کانی ئه م ک پله یه که ده ش هه مان ئه م ش وه ره گه زانه
رووبه ر کی فراوانی ده قه که داگیر بکه ن به شداری ده که ن
له به ره مه ئانی ناوه ر ک یان ئامازه یه کدا که به ره و خا ک ئاراسته
ده کرت که ب ئوم دیه. ئه مه ش له ئاست کی قو تر دا ئامازه ب ک تایی
یان نه توانینی به ده سته ئانی ئه وه ده کات که به گو ره ی ئه و که س ته
پ یو یسته، ئه ویش گوزار شتکر دنی خه مبارانه یه له خ ی و له و شه وه
دا به زین ک له ئیقاعی ده نگدا به ره هم د ت که وشه کانی (خه م و ماته م
و حه سه رت) به ره می ده ه ن و ئیحای رووداو ک ده دن که به دوایاندا
ب ت که ئه ویش مردنه. به م له گه ئه ودا ئه و ئاوازه ی له گه رووی
شمشا هکوه د ته ده ره وه سه رباری بارگاوی بوونی به ره گه زه کانی
ک تاییهاتن و مردن، هاوکات خودی ئاوازه که له گه جو ه ی په نه و
بینخواردنه وه ی ده رو شه دا به ره هم د ت ئامازه یه ک ب به رده وامی ژیان

دهكات و ئهوه دهگهيه نـت كه سهربارى فهزاي ماتهو مهرگهسات ئامـز، له گهوههرى ئاوازهكاندا هـشتا ژيان بهردهوامه و جوـه ههيه كه دهشـ لهم باري رووهو دابهزینهى ماناو دهلالهتى دهقهكهوه هـشتا پاـنهرـك ههـبـت بهـرهو رابوونهوهو وزه بهخشین به ژيان. رهنگه ئهـو پرسپاره سهرهـهـبدات: ئايا بهراستى ئهم كهسـتهى كه لهـم دهستپـكهـدا باس دهكرـت و داـهـنهرـو دهست رهنگینه له ژهنینی چهندين ئاوازدا، له بهر خراپى باري ژيانه كه وا زهردو خهـمبارو ههـسرهـتكـشه؟ يان لهراستیدا له بهرئهوهيه كه كارهكهى ئهـو لهـو زهـمینهـو بارودـخـه كـمهـايه تیهـدا كه ههم ئهـو ئاوازانەى تـدا دهژنـرت و ههم دهقهكهى تـدا بهرههم دهـهـنـرت، بهـهاو نـرخـكى بـ دانانـرت و بهـو پـيهـش بهرههمهـنى ئاوازهكانیش پـگهـيهـكى ئهـوتـى پـنادـرت و رهنگه به كهـمبهـهاو پهراوـزیش دابنـرت؟ له دهستپـكى دهقهكهـدا جـرـك له هاوتهریبوون یان هاوـرـكى له نـوان (به رهنگى زهرد و شـوهـی دهست و شمشاـى كـزا) و (بهستهیهـك سهراسهر حوزن و ماتهـم بـ)، ئاشكرايه هاوتهریبوون تهكنیکـكى ئهـدهـبیه كه بیرـكهـكان پـكهـوه ده بهستـت له رـگای بنیادی هاوشـوهـی رستهوه یان له رـگای بنیادی رـزمانى و دووباره بوونهوهى وشه، دهستهواژه یان بیرـكهـوه. ئهم دووباره بوونهوهیهـش ئهـو بیرـكانه پـكهـوه ده بهستـت كه گفتوگـدهـكرـن له دهقـكـداو یارمهتى رـكـخستنى بیرـكهـكان دهـدات و دهـبـته هـى له بیرنهچوونهوهیشیان. ئـستا لهـم نموونهى سهرهوهـدا كه ئاماژهـمان بـ كرد ههم لـكـچوونى بنیادی ههیه، ههم دووباره كـردنهـوى ههـمان بیرـكه ههیه كه ئهـوهـش به مه بهستى زیاتر رـكـخستنى ئهـو بیرـكهیه كه دهست و پهـنجهـى لاواز ئاوازی خهـمبار بهرههم دـنـت و دووباره كـردنهـوى ئهـو بنیادهـش بـ زیاتر دهـرخستنى بیرـكهـكهـو له بیرنهچوونهوهیهتى كه دواچار دهـبـته بهـشـك له جیهانبینی گشتى دهقهكه.

كـپـلهـى دووهـمى دهقهكه بهـجـرـك وهـامى ئهم پرسارانـه دهـداتـهـوه، كه له كـپـلهـى یهـكهـمداو له ئاستى سیمانتیکیدا بهرزدهـكرـنـهـوه، كاـتـه دهـتـ:

بهـ، دیاره، لهـناو قهومی بهسیتا قهـدرى سنعهـتكار وهـكو و عهـكى قهـمهـر وایه لهـناو حوزـكى لیخندا، بهـام تهختى روفاه و تاجى حورمهت میللهتى هوشیار به ئوستاد ئهـدا وهـك تـ لهـناو شمشاـى كـون كـوندا قسهـكهـر لهـم كـپـلهیهـدا، باسى بارودـخـكـمان بـ دهكات كه راستهـوخـ تـدهـگهـین بارودـخـى كـمهـگهـكهـى دهـروـش عهـبدوـایه كه دهقهكه لهـو دهـدوتـ. ئايا چـجـره بارودـخـكه؟ بـگومان بارودـخـكى دواكهوتوو، كه له دهقهكهـدا ئهـو باره بهـ “قهومی بهسیت” وهسف دهكرـت كه دهشـ مه بهست له قهومی بهسیت، كـمهـگهـى دواكهوتوو یان كـمهـگهـى

په راوړنۍ مټو بڼه، هره وکله د دې په کمدا دانانۍ (قومۍ به سیت) له پا (قه دری سنعه تکار) دا بنه مای دووانه ی دژیان هه یو هاوکات جړکیش له ئکسیم رن واته پکوه کړدنه وې دوو زار او په یان دوو درې یی ناکک و دژ پکوه که نه وېش له ناستی قو دا نه و ده لاله ته هه ده گرت که دژو ناکک که کانیش ته واکه ری په کترن راگری هاوسه نگی و هارم نیان له گه ردووندا، له پشتمن نه له پا په کتر دانانۍ دوو بچوونی ناکک نه و پرسپاره سهره ده دات؛ ئیا دهش له کمه گه دواکه وتوودا داه نیان بکرت؟ نه گه داه نیان نه ش کرا، ئیا دهش کمه گه نه خو نده وار له به هاو گرنگی نه و داه نیان نه تېگات و نرخی پبدات؟ هره وکله له رڼگای لکچوونه و قه دری سنعه تکار ده چو نرت به عکسی قه ممر له ناو حوز کی لیخندا، بگومان له رووی سرووشتیه و هه سیر ده کرت سنعه تکار که هه موو جړه داه نهر لک ده گرت ته و، له نچو کمه گه دا رنۍ زری ل بگری، به ام لم لکچواندنه دا به هاو رن گرتن له وې سنعه تکار هه مان به ها یان هه مان جوانی مانگی هه یه که له نچو حوز کی لیخندا سهیری بکیت، که دیاره نه هره وکو خې به جوانی ده رناکه وېت و نابینر ت به لکو ناشیرین و نادگیریش ده رده که وېت، هه کاره که شی نه ویه که وېنه ی مانگ له ناو حوز دا له بار کدا حه وزه که ش لیخن بېت، هه رگیز ناشت نه و جوانیه ی مانگ بېت که مانگ له راستیدا هه یه تی به تایبه تی مانگی چوارده و له ئاسمان کی ساما دا چونکه نه وې ناو حوزه که وېنه ی دووه مه و هه میسه وېنه ی دووه مان یان کپی ناگاته نه سه که نه مه له باری په کمدا، له باری دووه وېنه ی مانگ له ناو حوز کی روون و خاوند سیر ناکرت، به لکو له ناو حوز کی لک یان لیخندا سیر ده کرت که ناشت به باشی ببینر ت، هره وکله له ناست کی تر دا جړک له خواستن لره دا هه یه کات حوزی لیخن ده کرت به زه مینه بې نه وې سهیری مانگی تدا بکرت، حوز لکچووه، ئاو نه له وچووه که ناوی نه ها تووه، بواری لکچوون بینینه، هره وها داه نهر لکچووه، مانگ له وچووه، بواری لکچوون دره وشانه ووه تیشکدانه ویه، واته هه رچن مانگ تیشک ده داته ووه ددروش ته ووه، داه نهریش به هه مان شوه رووناکي په خش دکات و ددروش ته ووه، لره دا داه نهر یان سنعه تکار له رووی ماناوه هاو ته ریه له گه مانگدا، هره وکله حوز هاو ته ریه له گه ئاو نه دا که هه ردو وکیان بیرکې پچوانه کړدنه وې وېنه هه ده گرن.

له پشتمن نه وېنه و نه و لکچوون کی ده رنه بړاو له نچوان قومۍ به سیت و حوزی لیخندا درووست ده بېت که نه گه سنعه تکار مانگی دره وشاوه بېت نه و حوزی لکچوون کمه گه دواکه وتووه که هه رچن وېنه ی قه شه نگی مانگ له حوزی لیخندا دهش وېت و وه کو خې ده رناکه وېت و

نا بښنر، به هه مان شوه سنعته تکار يان داهنه ريش له ناو کمه گهي دواکه وتوودا که لره دا قهومي به سيته به هاو نرخي پنا درت و هه ندجار به سووک و ب به هاش سهير ده کرت. به ام له کپله ي دووه مدا دوو نيوه د ي يه کم وه کو ته واوکهي کپله ي يه کم ده رده که و ت که خسته ووي پاشخان يکي دواکه وتوو ناساييه په يوه ست به سنعته يان داهنه ان و باسي نه وه ده کات که چن له زه مينه يه دا داهنه ان و سنعته بايه خي کي نه وت يان نيه نه ويش دياره له بهر ناستي دواکه وتووي و ناهوشياري کمه گه. نه مهش هکاره ب نه وي داهنه نه رو سنعته تکار وه کو ده رو ش عه بدو و رهنگ زه ردو خه مبارو ب نوم دو ب چاره نووس ب. به ام له سه رته ي نيوه د ي س يه مي کپله ي دووه مه وه به راورد ک ده کرت له نوان کمه گهي دواکه وتوو کمه گهي هوشياردا، له روانگه يه وه که هه ريه که له دوو کمه گه يه چن سهيري سنعته و داهنه ان ده کات. له کات کدا له کمه گهي دواکه وتوودا به هاي داهنه نه رو وه کو ده رکه وتني و نه ي مانگه له ناوي هوز يکي ليخندا. ميلله تي هوشيار هه رچي به هاو رزو خشي و ناسووده ي شي او ده يه خشت به داهنه نه رو سنعته تکاره کاني. قسه که ري ده که ده رو ش عه بدو ب به ئوستاد ناو ده بات، ئوستاد که له کوني شمشا ه که يه وه ناوازي به رزو داهنه ان پشکesh ده کات.

ئايا به پي قسه کاني قسه که ري ده که ميلله تي هوشيار رز له ک ده گرت و تاجي رزلنه ان له سه ر سه ري ک داده نه ت؟ نه ي ميلله تي ناهوشيار چن سهيري که س يکي وه کو ده رو ش عه بدو ب ده کات؟ بگومان لره دا ده گه يينه وه ب له پا يه کتر داناني دوو عه ق دوو که لتوور دوو روانين که به ره مي دوو کمه گهي جياوازن. کمه گهي وه کو نه کمه گه يه که نه م ده قه ي تدا به ره مه ها تووه و نه کمه گه يه که ده که به ميلله تي هوشيار ناويان ده بات. له کمه گهي هوشياردا هه موو شت ک به هاي خي هه يه به داهنه نانيشه وه، له کمه گهي ناهوشيارو دواکه وتووشدا نه ک داهنه ان و به ره مه مه کاني مر ق به کو مر قه که خيشي به هايه کي نه وت ي نيه.

له راستيدا دوو نيوه د ي دووه مي کپله ي دووه م و نيوه د ي يه که مي کپله ي س يه م به ته واوه تي دا ب ان له به شي پشتر و پاشتر ي ده که ده کات، نه ويش به ته واوه تي نه و ت و انين و مامه ه کرده نيشان ده دات که کمه گهي هوشيار مامه ي داهنه نه رو سنعته تکار ي پ ده کات. ب يه نه گه ر نه و س نيوه د ه پکه وه دا بن ين نه وه ته نيا له رووي به راورد کرده وه په يوه نديان هه يه به به شه کاني تري ده که وه و نه و به راورد کرده ش ب زياتر ده رختني پکه گهي داهنه نه ره له کمه گهي دواکه وتوودا.

به ام ته ختي روفاه و تاجي حورمه ت ميلله تي هوشيار

به ئوستاد ئەدا وەك تە لە ناو شمشایی کون کوندا
 سەحەر بۆنەتە گریان و قسە، سحری پەری نەغمە !..
 میللەتی ھوشیار لە پای ئەوێ کە داھەنەرەکانی لە جەری دەروەش
 عەبدوڵا بەھەیی ئامەرە مەسیقیەکانیانەووە بەو ئاوازە نایابانە
 بەرھەمی دەھەنن (سەحەر) بۆنەتە گریان و قسە نرخ و پەزانین
 نیشان دەدات. دەشە مەبەست لە سەحەر کات بۆت یان ھەربوویەکی بۆ
 گیان بۆت کە ھەزو لەرینەوێ ئەو ئاوازانە لە کونی شمشاییەکی
 دەروەشەو بەرھەم دێن ھەمان شەوێ ئەو ئاوازانە لە ئامەرە
 مەسیقیەکانی داھەنەرانی میللەتی ھوشیارەو بەرھەم دێن کات یان
 شتە بۆ گیانەکان دەھەننە قسەو گریان. لەرەدا ئەو بەستەییە کە
 شمشاییەکی دەروەش عەبدوڵا یان ئامەری مەسیقای داھەنەرانی تر
 بەرھەمی دێنن توانای بەخشینی خاسەتی مەرئیان بە شتە بۆ گیانەکان
 ھەیە. لەرەدا لە رەگای خواستەو ئەو بەرھەم دێت. سەحەر لەچوو،
 مەرئ لەوچوو بەھام لە دەقەدا ناوی نەھاوو، بواری لەکچوون
 گریان و قسە، گریان و قسە خاسەتی مەرئ ئێستا ئەو خاسەتە
 دەبەخشرێن بە سەحەر واتە بە بوویەکی نامرەیی. لەرەدا لە ئاستی
 نەگوتراودا جەررێک بەراوردکردن ھەیە لە نەوان مەرئ و سەحەردا لەو
 روووە کامیان ئاسانتر دێنە گریان و قسە. لەبەراوردەدا دیارە
 کە سەحەر بە زەحمەتتر دێتە قسەو گریان چونکە لە راستیدا قسەو
 گریان خاسەتی ئەو نین، بەھام بە کاریگەری ئاوازەکانی شمشاییەکی
 دەروەش ئەویش وەکو مەرئ دێتە قسەو گریان. بەھام ئەو ئاوازی
 بەرھەم دێت ئاوازێکە خاسەتی ئاوازی پەری یان فریشتە ھەیە.
 قسەکەری دەقەکە لەم وەسفکردن و لەکچواندنەدا دەیەوت دانیایی
 ئەو بەکاتەو کە ئاوازی شمشاییەکی دەروەش عەبدوڵا لە ئاستێکی
 بەرزدا یەو توانای ئەو ھەیە نەک ھەر رەحی مەرئ عەبدوڵا و بیخاتە
 جۆھ بەھکو سەحەریش بخاتە قسەو گریان. ھەرۆک لەرەدا سەحەر
 لەکچواندن لەگەڵ مەرئ پەکراوە بەھام بەھە بەکارھێنانی ئامەری
 لەکچواندن کە ئەمەش دەبێتە خواستن. دیسان جەررێک لە دژێک لە
 نەوان (تەختی روفاه و تاجی حورمەت) و (لە ناو شمشایی کون کوندا
) لە ئاستی بینراودا درووست دەبێت. کە یەکەمیان واتە تەختی روفاه
 و تاجی حورمەت بارێکی سەرو ئاسایی و پەگەو پایە نیشان دەدات،
 بەھام شمشایی کون کون تەنانت ئەگەر وەکو ئامرازەکش سەیری بکەین
 ئەوا سادەیی و ساکاری و سەرەتاییبوون نیشان دەدات. لە پشتی
 ئەمەشەو تاج ھەمە دەسەلاتە، بەھام شمشایی ئامەریکی سادە دەستی
 شوانە کە ئەمیش خەیی نزمترین پەگە کەمەلایەتی ھەیە. بەھام لە
 ئاستی نەبینراودا جەررێک لە ھاوتەریبوون لە نەوان (تەختی روفاه
 و تاجی حورمەت) و (لە ناو شمشایی کون کوندا) ھەیە، ئەمە بەجگە

لهووی له رووی بنیادی نووسینهوه تهریب، له رووی بیریشهوه جـړـك له هاوتهریبوون له نـوانیاندا هیه. تهختی روفاه و تاج خـشـی و ئاسوودهیی ئاستـكـی بهرز له ژیان بـ ئهوانهیی لهو پـگانهـدان بهرهم دهـڼـت. هاوکات ئهـو ئاوازانهیی له گهری شمشاـهوه له دایك دهـبن توانای دواندنی ههست و رـحیان هیهو مرـقـ بهرهو بـندبوونی رـحی دهـبن و دهـگهـنن به ئاستی پاکژبوونهوه که ئهوهش بهرزترین پلهی ئاسودهیی و ههوانهوهیه بـ مرـقـ، لهم رووهوه (تهخت و تاج و شمشاـهـ) ههـمان ئهـرك جـبهـجـ دهـکن و ههـمان کاریگهری و جـکهوتیان هیه. قسهـکـهـر دواي ئهـو بهراوردهی له نـوان میللهتی هوشیارو میللهتی دواکهوتوو یان ناھوشیاردا دهیکات، روودهکاتهوه دهروـشـ عهـبدوـا و باری بـدادی و ههژاری ئهـو لهـلایهـك دهخاتهوه و، هاوکات پاساویشی بـ دهـڼـتهوه که ناچاری ژیان وای لـدهکات بهو جـره بژی یان پهـنا بباته بهرخهـك که له راستیدا شایان به پایه و ئاستی تواناو داهـنـانی ئهـو نیه.

برای دهروـشـ! ئهـزانم بـ مهعیشهت و و ئاوارهی،
به زههری ناعیلاجیه له ناکهس ویستنی لوقمه،
به مردننه که گوـی ناشی ئهخنکـڼـ خـشـی نهی!

قسهـکـهـر راستهوخـ دهروـشـ عهـبدوـا دهـدوـڼـت به راناوی کهسی دووهم واته وهکو ئهوهی که دهروـشـ له بهرامبهـریـدا راوهستا بـت و ئهم قسه بـ ئهـو بکات. ئهوهش له راناوی لکاوی کهسی دووهمی تاکدا (ت- به مردننه) دهـردهکـهـوت. لـرهـدا زیاتر کهسـتی کـمهـلایه تی و ئاستی کـمهـلایه تی دهروـشـ ئاشکرا دهـکـرت بهوهی که کهسـکی ههژارهو به ناچاری له رـگای ژهـنینی شمشاـهـکهیهوه دهیهوت پـداویستی ژیانـی دهسته بهر بکات، بهـام ههر قسهـکـهـر خـشی بهرگری لهو شـوه کارهـی دهروـشـ دهکات و رایدهگهیهـڼـت که دهروـشـ به ناچاری بهوشـوهیه کار دهکات. کاتـ دهروـشـ به شمشاـهـکهی ئاوازی جـراوجـر بـ کهسانـك دهژهـڼـت که لهوانهیه ئهـو کهسانه نه بهای ئاوازو رـحی مـسیقا بناسن نه بهرهمهـڼـنی ئهـو ئاوازهـش بهچاوی رـزهوهو به هاوشانی خـیان سهیر بکهـن ئهوه به ناچاریه دهروـشـ ئهـو کاره دهکات. ئهوانیش بـ چـژی ئاوازی رهسهن نیه که گوـ له شمشاـهـکهی دهروـشـ دهگرن بهـکو بـ کات بهسهر بردنهو لهو پـناوهـشدا پارویهـك نان بهوی شمشاـهـ ژهن ددهن. ئهـو پارووه نانهی که دهروـشـ بهو شـوهیه بهدهستی دهـڼـت وهکو ژهـهروایه. لـرهـدا دهـربـینی (زههری ناعیلاجی) جـړـکه له کینایه و مه بهست لـی پارویهکی تاـه که وهکو خـر پـکردن پـی دهـدرـت و له ئاستی قوـتریشدا خـایکـردنهوهی ژیانـه له ههـموو مانایهکی جوان که بهوجـره بهـ بـکرـت. یان کاتـ چـژ و خـشی ئاوازی نهی و شمشاـهـ گوـی کهسانی نهـشارهـزاو بـ ئاگا لهو هونهـره

مهزنه پښه ده کهن به ئه می ژه نیار وه کو مردن وایه چونکه به که سانځ مـسیقا ده ژه ننـت که نازانن مـسیقا چیه. لـره دا ئه وه مان به ئاشکرا ده بهـت که قسه کهر ده یه وـت بهـت ئه وی دهر وـش له پـناوی ژیا ندا ناچاره په نا به هونه ره که ی ببات، بهـام کـیاره کانی هونه ره که ی وه کو کاـیه کی که م به ها سه یری هونه ره که ی ئه م ده کهن و نـرخـکی ئه وـت به هونه ره که ی نادهن و پـگه یکی ئه وـتـش بهـخـی ره و ا نابینن. ئه مه ش تـوانینی کـمه گه ی دوا که و توو یان ناهوشیاره به هونه رو دا هـنـان. ئـستا قسه کهر خـی ده خاته شوـنی دهر وـش عه بدوـا و ئه و ئازارو خه مه دهرده بهـت که بهـه ی ناچار بوونی هوه ده چـته به رده م قاپی ناکه س و ناچار ده بهـت هونه ره که ی هه رزان فرـش بکات.

بهـام چی بکه یین له ناو چاوی ره شی به عزـ زه کای گه وره ، وه کو و تـوی گوـی دهم- با له سر به ردـکی ره ق ئه وـن، ئه گهر خیلقت نه سیبی عومری تـی مه حکوومی ئه م ده وره نه کردایه ، خوا عالم، له کام عه رشت ئه سوو داوـن؟!

قسه کهری ده قه که له وه سفـکی گشتیه وه ده ست پـده کات و باسی توانای هه ندـ که س ده کات به گه شه کردن و په ره سه ندن و شاره زابوون له وه ی که چـن توانایان هه یه له خراپترین بارودـخدا جـ پـی خـیان بچه سپـنن و هه نگاوی گه وره به ره و سه رکه وتن بندـن. ئه م پـشه کیه گشتیه ده کات به بنه ما تا له وـوه باسی تواناو لـها تووی دهر وـش عه بدوـا بکات. بهـام هاوکات به راوردی زه مینه ی پـگه یشتن و به رزبوونه وه ی خاوه ن تواناو به هره کان ده کات و ئاماژه به ئه وه ده کات که راسته به هره و توانا بنه مان به دا هـنـان بهـام زه مینه و بارودـخیش گرنگن به نـرخـپـدانی ئه و دا هـنـان وه دانانی دا هـنـر له شوـنی پـویست و شایان به خـیدا. هه روه ک قسه کهر ناـسته خـ باسی ئه وه ده کات که سه رچاوه ی دا هـنـان زیره کی گه وره یه که ئه وه ش وه کو به هره یه ک ده به خـشـت به هه ندـ که س. بهـام سرووشتی ئه و به خـشـنه ئاشکرا نیه و په یوه ندی نه به هـک و یشه و نه به به ژن و باـا وه هه یه و ته نانه ت په یوه ندی به بوون و زه مینه و پاشخانی ئه و که سه شه وه نیه هه مان شـوه ی تـوی ئه و گوـی که با ههـیده گرـت و هه ندـجار له سر به ردی ره ق ده که وـت و سه وز ده بهـت. ئه مه ش ئاماژه به نهـنی سه رچاوه ی زیره کی و توانای جـراو جـرو ناچوونه یه کی که سه کان ده کات. لـره له رـگای لـکچواندنه وه له نـوان زیره کی و تـی گوـی دهم بادا، که زیره کی ده چوـنـرـت به و تـوی گوـی که با ههـیده گرـت که هه ردووکیان واته لـچوو، له وچوو له خاسـتی گه شه کردندا لـکده چن واته بواړی لـکچوون گه شه کردند، ئه مه ش له رـکای ئامرازی لـکچوونی (وه کو) نیشان ده درـت. هه روه ک قسه کهر به دهر بـینی (بهـام چی بکه یین) نیشانی

[illegible]

قسه‌کەر له دواى ئه‌وهى باسى به‌هره‌و زیره‌كى هه‌ند ٠ كه‌س ده‌كات كه
 شـه‌وهى پـه‌خـشـىـنى ئـه‌و به‌خـشـه ٠ ئـه‌وان، تاكو ئـسـتـاش به‌لای
 هه‌مووانه‌وه له گه‌ردووندا نه‌ه‌ه‌یه یان وه‌كو نه‌ه‌یه‌كى ئاشکرا نه‌کراو
 ماوه‌ته‌وه. ٠ ره‌دا نا ٠ استه‌وخ ٠ ئامازه‌یه‌ك هه‌یه ٠ ئه‌وهى كه ده‌رو ٠ ش
 كه‌س ٠ كى به‌خته‌وه‌ره كه زیره‌كى و به‌هره‌یه‌كى له‌و جـه‌ره‌ی پـه‌خـشـراوه‌و
 به‌ره‌مى ئه‌و زیره‌كى و به‌هره‌یه‌ش توانای ده‌رو ٠ شه ٠ به‌ره‌مه‌هـه‌نـانى
 ئه‌و ئاوازه نایاب و ره‌ج بزوه‌نانه‌ی كه له‌ كونی شمشا ٠ كه‌یه‌وه ده‌نه
 ده‌ره‌وه. قسه‌کەر باس له‌ توانای له‌ ئه‌ندازه‌به‌ده‌رى ده‌رو ٠ ش ده‌كات،
 به‌ ٠ ام هاوكات نه‌گه‌رانى خـه‌یشـى به‌ ده‌رده‌به‌ه‌ه‌ت كه ئه‌و كو ٠ ی واقیعه‌كه
 نه‌ زیره‌كى و نه‌ داھـه‌نـان و نه‌ به‌هره به‌هayan هه‌یه‌و نه‌ خاوه‌نى
 ئه‌مانه‌ش پـه‌گه‌و پـه‌یه‌كى كه‌مه‌ ٠ ایه‌تى ئه‌وتـی پـه‌ده‌در ٠ ت. هه‌روه‌ك
 قسه‌کەر له‌وه‌ی كه‌ چاره‌نووسی زیره‌ك و خاوه‌ن به‌هره‌یه‌كى وه‌كو ده‌رو ٠ ش
 ئه‌وه‌یه كه له‌ واقیعه و سه‌رده‌مه‌كى وه‌ها‌دا بژى، خیلقه‌ت واته
 ئه‌فر ٠ نده‌رى گه‌ردوون یان ئه‌وه‌ی كه به‌یاری ره‌كخستن و به‌هـه‌بردنـى
 ئه‌م گه‌ردوونه و توخم و ره‌گه‌ه‌كانى به‌ده‌سته تاوانبار ده‌كات. ئه‌و
 پـه‌یوایه ئه‌گه‌ر ئه‌م ده‌رو ٠ ش عه‌بدو ٠ ایه له‌ واقیعه و له‌ كه‌مه‌ ٠ گه‌یه‌كى

ترو له سهردهم کی تردا بژیایه، ئەوا گومانی تدا نیه که ده بووه خاوه نی پله و پایه و پښه یه کی زږر بهرزو مهزن. لږده دا دانانی دوو وشه (عرش و داوښ) له تهنیشتی یه کتردا وه کو دوو ناکښان دوو دژیان به لایه نی که مه وه وه کو دوو رووی به راورد کردن ئەوه نیشان دهاد ئەگەر یاساکانی گهردوون به ښکی ښیشتنایه ئەوا داوښنی خاوه ن به هره یه کی وه کو دهروښ ښنده بهرز ده بوو ده چوه ئاستی عرشی بهرزی پادشاکان. له هه مان کاتدا ئەو له تهنیشت یه کتردانانیه ئەو دوو وشه دژه، نیشانی دهاد که سهرباری ئەوهی ئاستا داه ښه ر ښکی وه کو دهروښ له بار ښکی خراپدایه و به دهسته ښانی پارووی ژیان ناچاری ده کات که ئاواز ښ ناکهس و ښ نه شارهزا بژه نښت، به ښام ئەگەر له زه مینه یه کی تردا بوايه ئەوا شو ښنی پښه کانی له بهر زترین تهختی دهسه ښات بهر زتر ده بوو. ههروهک قسه کهر نا استهوخ ښ به دهروښ عه بدو ښا ده ښت راسته ئاستا ت له بار ښکی باشدا نیت، به ښام له روانگی داه ښان هوه و به و پښه ښ له رونگی بهر هه مه ښنی ده قه که وه که گډرانی شاعیره پښه گی دهروښ بهر زتره له هه موو تهخت ښکی دهسه ښات. له پشتی ئەم ښ چوونه وه ئەو ده لاله ته بهر هه م دښت که ئەو پښه گی داه ښان درووستی ده کات بهر زتره له پښه گی ئەو دهسه ښات و تهخت و عرشی که هډر درووستی ده کات. ههروهک له دښی سښه می ئەم کډ پله یه دا دښی سښه م تهواو نه بووه و تهواو که ره که ی هاتووه ته دښی چوراهم به ښ ئەوهی خا ښان فاریزه له کډ تایی دښی سښه م دا دانرا ښت، ئەمه ش یه کډ که له خاس تهکانی شیعی کلاسیک که پښی ده گوتر ښت تهو ریه به ښام له م ده قه شدا وه کو ده ق ښکی ر ښمانسی ده بینر ښت (ئەگەر خیل قهت نه سیبی عومری تښی مه حکومی...) (نه کرایه،...) وشه نه کرایه چوه ته سهره تایی دښی دواتر که له راستیدا به ش که له م دښه و ښ وشه نه کرایه مانای دښه که که رسته یه کی مه رجیه تهواو نا ښت.

شاعیر ده ښت:

نه حهرفی مه کته ښکت خو ښند ، نه ئوستاد پهلی گرتی ،
سیرف بهرزی زه کا ئەم سنعه تهی فډر کرد به شمشا ښت ،
هه موو وه زن ښکی گډرانی ، له توولانی هه تا کورتی ،
به سهر په نهی هونه ر کردت به دیلی کښش زان ښت !..

قسه کهر ی ده قه که له م کډ پله یه دا که باسی دهروښ عه بدو ښا ده کات، نا استهوخ له وه ده دښت ئایا داه ښان له پهروه رده کردنه وه سهرچاوه ده گر ښت ښان سهرچاوه که زیره کی و به هره یه؟ ښان ههردووکیان به پښه وه؟ ئەو باسی دهروښ عه بدو ښا ده کات به وهی که که س ښکی نه خو ښنده واره و ته نانه ت ر ښنوما یکه رو ر ښنیشاندەر کیشی نه بووه ښ فډر بوونی شمشا و ناسین و زانینی ئاوازه جډراو جډرهکانی م سقاو

گڳرانی، به ڪو ٿو هه موو شت ڪ له زيره ڪي ڇيهه فربووه، به ڪام
هاوڪات باسي ڪڻشش دهڪات. ٿههش ٿهه ٿاڪرا دهڪات ڪه تنيا
زيره ڪي ڪان بههره بهس نيه به ٿهوهي ڪهس ڪ له بوار ڪدا بتوان ڪت
داھ ڪنان بڪات به ڪو پايهيه ڪي تریش ههيه ڪه ٿهويش ڪڻشش ڪردي
بهردهوامه. دياره ڪڻشش ڪردي بهردهواميش ڪڻ ڪ له ڇهويستي و
عيشقي دهو ڪت. ٿههش ٿهه دهگهيه ڪت ڪه دهرو ڪش عهبدو ڪا سهرباري
ٿهه توانا بهرزهي ههيبووه ديسان عهشقي ڪي قول ڪو بههزي به
شمشا ڪهيهي و به جو ڪا ندي پهجهڪاني و به شارهزابوون لهو بوارهدا
ههبووه. لڙهوه ٿهوهي له دهقهڪدا نا ڪستهوڇ ٿامازهي به دهڪر ڪت
فربوونه له دوو ٿاستدا، فربووني پيشهپيانه ڪه ٿههڪان پڻويستي
به خو ڪندن و به بهرنامهو پر ڪرامي رڪخراو و دانراو و مام ڪستا
ههيه ههچن ٿهه ڇهه ڪه ڪي رڪشنيپريدا باس دهڪر ڪت ڪه له
سهرهتاوه دهست پڻدهڪات تا سهرئه ڪام به گهيشتي به پلهي پيشهوهر
ڪان ٿههڪاديمي لهو بوارهدا ڪڻتايي دڪت. ٿاستي دووهم خولياو
ٿارهزووه ڪه ٿههڪان له دهروهوي خو ڪندن و فركردنه له قوتا ڪانهي
تايهتداو پشت به لڙهاتووي و هزوو ٿارهزوو دهبهستي و زڙبهي
ڪات ٿهه ههنگاوانهي هزوو ٿارهزوو خوليا دهجو ڪنن به هه بوار ڪي
فربوون فراوانترو ڪراوهترو سهرئه ڪاميش رڪڇ ڪي زيندووتر
تڻدايه. به ڪام له رووي راستيهوه ٿهگر ههردوو ٿاسته ڪه پڻهوه
ڪڻببنهوه، واته خولياو ٿارهزوو لهگه رهڪساندي بواري فربووني
پيشهپيانه ٿههوا بنههيايه ڪي پتهوتر به داھ ڪنان دڪته ٿاراهه. خولياو
ٿارهزوو وهڪو مادي خوي دروستڪردني شت ڪ دهه ڪننهوه ٿهگر به
زانپاري و بنههياي تي ڪري تڻرو بههزوو دهه ڪمهند نهڪر ڪن. لڙهه
دهقه ڪه و ڪنهي داھ ڪنهر ڪي خاوهن خوليامان به بهرجهسته دهڪات ڪه
شاههزاييه ڪي تهواوي پهيدا ڪردووه لهو بوارهدا ڪه پڻهوي خهريڪبووهو
وڻهي ”ڪڻشش“ يش ٿههڪان به ٿاڪرا دهڪات ڪه راسته ٿهه ڪهس ڪت له
رڪگاي خويندنهوه نههاتووه ته ٿهه بوارهوهو خولياو ٿارهزوو
پا ڪنهر بووهو زيره ڪي و بههرهش رڪشنيپندي بووه، به ڪام ڪڻشش
گهڪان دوويهتیه ٿاستي زانيني زڙشت لهو بوارهدا ڪه وهڪو قسهڪهري
دهقه ڪه باسي دهڪات شاههزابووني به و ڪنهيه له ڪڻهڪاني گڳراني و
مڪيقادا ڪه دياره ٿههش پهيوهست بهو پاشخان و ڙينگهو پانتايه
جوگرافيهي ڪه ٿهوي تڻدا دهڙي و دهقهڪي تڻدا بهرههه هاتووه. به
مانايه ڪي تر ٿهه بهرههه ڪنه هونهر و ڪهلتووريه ڪه زياتر
بهرههه ڪي خوليا و ٿارزووه له چوارچ ڪوهي بنههواو تي ڪريهڪاني ٿهه
بوارهدا رڪنهخراوه زياتر وهڪو بهرههه ڪي ناوڇ ڪي دهه ڪننهوهو
ٿههش له رووي دهروهه وهڪه رهگهز ڪان مادي خوي ٿهه بواره سهير
دهڪر ڪت و به ٿاساني نا ڪت خاوهني شووناس ڪي گشتي. دڪي يهڪه ڪي

ئەم كۆپلەيە جەركەك لە ھاوتەربوون ھەيە لە نەوان (نە ھەرفى مەكتەبەكت خولەند) و (نە ئوستاد پەلى گرتى). كە ھەردوو دەربەينەكە لە رووى بنيادى زمانىيەو دەو رستەي راگەياندن و ھەردووکیان بە وشەي نەركەي (نە) دەست پەدەكەن. لە رووى بىرەو تەربىن، لە يەكەمياندا كەسى دو، دراو كە دەرو شەو ھىچى نەخولەندوو كە مەبەست ئەو ھەيە ئەو ئاوازو بەستانەي دەيژەنەت لە خو، دنگايەك فەر نەكراو، لە دووەمياندا نە مام ستاي ھەبوو و نە كەسەك پشتگيرى كەردوو و شتەكەي فەر كەردەت. كەواتە ھەردوو دەربەينەكە لە رووى بىرەكەو سەربارى ئەو ھەي لەكەچن يان ھاوشەو، ديسان ھاوتەربىن لەو ھەدا كە فەربوونى ئەم كەسەتە تەنيا بە خولەسكى و بە كەششى خەي بوو.

ھەروەھا لە دەرەي دوو ھەي ئەم كۆپلەيەدا (صيرف بەرزىي زەكا ئەم سەنەتەي فەركەد بە شمشات) خواستەن ھەيە. زەكا خاسەتەي مەركەف و ھەندە لە زىندەو ھەرانە بە مام لەرەدا رەكەي مام ستا دەبينەت واتە زەكا لەچوو و مام ستا (مەركەف) لەوچوو كە لە دەقەكەدا نەھا توو، بواری لەكچوون فەركەدەن. واتە لەرەدا خاسەتەك دەچوونەت بە فەركار يان بە مام ستا. ئەم خاسەتەش لە بەرزترىن ئاستى خولەنيديا ھەي مەبەست لە ئاستى بەرزىي زىرەكەي دەرو شە عەبدو ھەيە، كە ھەر ئەو زىرەكەيە كە بە ئەو ھەي ھەرفى مەكتەبەك بخولەنەت و بە ئەو ھەي كەسەك دەستى بگرتە گەيشتوو تە ئەو ئاستەي فەربوون و داھەنان. ديسان لە فەركەردندا دوو ئاست ھەيە، فەركار و فەرخواز. زەكا لە پەگەي فەركاردایەو شمشا لە پەگەي فەرخوازدايە. ئەمەش بریتىە لە خواستەن. زەكا لەچوو و فەركار لەوچوو، ھەروەھا شمشا لەچوو و فەرخواز لەوچوو، بواری لەكچوون فەربوون يان فەركەردنى گەرانى و بەستە يان مەسقا ھەيە. ئەمانەش بەگشتى كەردەكەن بە زياتر دەرخستنى ئەو راستىيە كە دەرو شە چەن لەسەر بنەماي تواناو زىرەكەي خەي فەرى ژەننى شمشا بوو.

دواي ئەو ھەي كە قسەكەري دەقەكە باسى شارەزايى و لەھا تووي دەرو شە دەكات لە ژەننى شمشا و لە زاننى ھەموو جەركەي گەرانى، داوا لە دەرو شە دەكات ميزاجى شەواوى كوردەواری بە رەكخاتەو:

ئەو ھەندەم بىست لە مەسقا خەركەش رەحى بەگەنە

ميزاجى كوردەواریم تەكچو، دەرو شە عەبدو ھەيە،

دەخيلت بىم دەسا بەو لاوك و ئاي ئاي و ھەيرانە

شەپەلى زەوقى ميللى پە دەروونى مات و چەم كە !

لە بيتەفەن گەلە زياتر بە رەحم ئاشناي، وە

دە ، ئەي دەرو شە ، سكا ھەيەك لەگە رەحى كەم كە ! ..

قسەكەري شىعرەكە ھەر ئەو ھەي وەسفى تواناو لەھا تووي و پەنجەي

ره نځینی د هروځش بکات و ره خنښ لهو بارودځه کښمه لایه تی و که لتووریه بگرځت که له لایه کړځ له هونډر ناگرځت و له لایه کی تریش هیچ پځگه یه ک به دا هځنه رانی وه کو د هروځش رهوا نابینځت، به ځکو له پښتی باسکردنی هم بارودځه وه ئامانځ کی تایبه تی قسه که ریش ئاشکرا ده بځت، ئه ویش ئاشنا کړدنه وه رځی نام یی ئه می قسه که ری ده قه که یه به ره سه نایه تی کورده واری. ئستا واپځده چځت که قسه که ر زځځ له گځ رانی و مځسیقای بځگانه ی گوځ لځبوو بځت و ئه وه ش بوو بځته هځی ش واندنی میزاجی کورده واری هم و گه یان د بځتیه بارځ که له لایه ک هه ست به نام یی بکات و له لایه کی تریش وه هیچ چځځ لهو به ره ه مانه وه رنه گرځت که په یوه نځیان به رځح و بوونی ئه مه وه نیه. هم باره ش وای لځده کات به چځځ په نا بځ د هروځش عه بدوځا ببات بځ ئه وه ی لم باری نام ځبوونه رزگاری بکات و میزاجی تځچووی کورده واری بگځځته وه بځ باری ئاسایی ځی.

ئهمی قسه که ره هه ست ده کات د هروونی مات و چځځه و ئه وه ش هځکاری نځگه رانی و هه ست به نام ځیکردنځتی. هځکاری هم باره ش په رتبوون و جیا بوونه وه یه تی لهو ره گه زو توخمانه ی که ځراکی هه ست و گیان و بوونی ئه ون. بځگومان ئه و ره گه زو توخم و هځکارانه ش به شځکن لهو پاشخان و زه مینه یه ی که ئهمی تځدا په روه رده بووه و هم له گه ځیان ژیاوه و گه وره بووه و بوونه ته به شځ که له بوونی هم. گځ رانی و مځسیقاو کځی ره گه زه کوردیه کان شوځن و کاریگه ریان له بوونی ئه مدا هیه. به ځام ئستا له غیابی ئه مانه دا ئه وی قسه که ر باسی ئه وه ده کات ئه وه نځی بیستوه له مځسیقاو خرځشی بځگانه، کاریگه ری نهرځنیان له سر هه ست و خه یای ځی کورد بوونی دروست کړدوه به چځځ رځ واده رده که وځت که پانتایی بیستن و چځځوه رگرتنی کوردانه ی شځوا بځت. ئستا ئه و به دوا چاره سه ری ئه و باره دا ده گه ځځت که پځیوا یه بارځکی نا ئاساییه. بځیه په نا بځ د هروځش عه بدوځا ده بات و تکای لځده کات که لهو باره ناچځره رزگاری بکات. ئستا ئهمی قسه که ری ده قه که که له رووی ئاماده بوونه وه تاکه که سی ئاماده ی ناو جوگرافیای ده قه که یه له رځگای دهر بځینی (ده خیلتم) داواکاری به رزده کاته وه یان ده خاته روو. لځره شه وه قسه که ر که پځشتر رځی گځځه وه وه وسفکه ری ده بینی، ئستا ده چځته پځگه ی داواکاره وه و ئه وی د هروځشیش که ته نیا له گځځانه وه و وسفکړدنه کانی قسه که ردا ئاماده بوونی هه بوو، ئستا له پځگه یه کی به رزتردا دهرده که وځت. ئه وه ی ئه و پځگه یه ی به د هروځش داوه هونه ره که یه تی. دیاره ئاشکرایه دا هځنان و شاره زایی و مه عریفه له هر بوار کدا سه رباری خراپی پاشخانی کځمه لایه تی کځمه ځگه، به ځام هځشتا ده بځته بنه ما بځ به ده سته ځنانی چځځ له ده سه ځات. ئستا ئه وی د هروځش دواوی لځده کځت که شتځ

بەخشەت بە تايبەتی بێ کەسێک یان رووبەرێک کە پێویستیان بەو بەخشینە یەکێکە. ئەو ئەشکرایە بێ خێچی چەمکی بەخشین بێکێک لە دەستەبەت لەخێدا هەبێت بەرامبەر بەوێ پێویستی بە وەرگرتنی بەخشینە کە یە ئێتر گرنگ نیە بێری بەخشینە کە چێ و چێنە.

ئەم قسە کەری دەقە کە بەهێی بیستنی مەسیقای بێگەنەو کە نامێ بە رێحێ ئەم میزاجی کوردەواری تێکچوووە دەزانێت پێویستی بەوێ کە رێحێ نامێ و میزاجی تێکچوووی کوردەواری ئەشتبکەرێنەو بێگەنەو بە بێ باری ئاسایی خێیان. ئەوێش بە بیستن و ئەشنا بوونەو دەبێت بەوێ کە دەبێتە خێراکی رێحێ و هێمنی و هێوری بێ دەهێنێت، ئەوێش بیستنی ئاوازی رەسەنی کوردەواری کە قسە کەر رایدەگەنێت و داوا لە دەروێش دەکات بە لاوک و ئای ئای و حەیران کە ئاوازی رەسەنی کوردین و ئەو وەکو شەپێلی زەوقی میلی ناویان دەبات، دەروونی مات و چێیی پێ بکات. لەرەوێ دەردەکەوێت کە سەرباری بیستنی مەسیقای پێ لە جێش و خێشی بێگەنە بە نام رێح و دەروونی ئەو چێیی. ئەمێش ئەوێ دەگەنێت کە سەرباری ئەوێ مەسیقا زمانێکی گەردوونێ، بە نام هێشتا تايبەتمەندی ناوچەیی و نەتەوێی هێی، واتە سەرباری ئەو گشتیبوونە زمانی تايبەتی خێیی هێی کە رێح و دەروونی مەرفێ هەریە کە لەگەنێ زمانی رێحێ مەسیقای خێدا باشتەر تێدەگات و مامەنێ دەکات و رێحێ پێ پاراو دەبێت.

قسە کەر سەرباری ئەوێ لە پێگە داواکاریەو دەخوازێت دەروێش رێحێ تینووی بە ئاوازی کوردی پاراو بکات واتە بەو ئاوازانێ کە ئەشنا بە رێحێ. هەر وەک بە جێرکێش پێداگری لە پێداویستی رێحێ خێی بە ئاوازو بەستەکانی دەروێش ئەشنا دەدات کە لە پێش گەورەترین داھێنەرانێ مەسیقای جیھانیەو پەیوەست بە رێحێ خێی و ئەشنا بوونی ئەو ئاوازانە بەرێحێ خێی دایدەنێت. ئاوازهکانی دەروێش زیاتر لە ئاوازهکانی بیتھێن ئەشنا بە رێحێ قسە کەری دەقە کە گێران خێیەتی. لە راستیدا لەسەر زمانی قسە کەری دەقە کەوێ دەردەکەوێت کە گێران هەر ئەوێ نەبوو کە داھێنەرێکی نمونە یواری شێعر بوو بە کۆ بە ئاگایەکی هوشیاری بواریەکانی تری هونەر و رێشگیری گشتیش بوو. ئەوێک لە زەمینە یەکی دواکەوتووی کێمەگە کوردی سێ دەیهی دووێ سەدە ییستدا باسی ئەوێ دەکات کە ئاوازو مەسیقای کوردی لە بیتھێن ئەشنا ترن بەرێحێ. مانای وایە ئەو گۆگەرێکی باش و شارەزایەکی باشی ئاوازهکانی بیتھێن بوو، بێیە ئەو جێرە بەراوردە دەکات و سەرئەنجامیش لە بەرئەوێ رێحێ ئەو پەیوەستە بە زەمینە و مێژوو کەلتووری خێیەو بێیە بەرھەمی زەمینە کە خێی زیاتر رێحێ پەشێوی هێور دەکاتەوێ ناخی تینووی ئاودەدات و پاراوی دەکات. قسە کەر داوا لە دەروێش دەکات بە ئاوازه کوردیە رەسەنەکانی

رَحي كَڤڤي ئم هَوربكا ته وه. بَگومان ئاشكرايه كه مَسيقا خَركي رَحو قسه كهرى شيعره كَش كه ميزاجى كورده وارى تَكچوووه و بيستنى ئاوازي بَگانه رَحي نامَ كردوووه، ته نيا به ئاوازي ره سه نى كوردى ميزاجى كورده وراى دَته وه بارو رَحي كَڤڤي هَور ده بَته وه.

شاعير له سهر زمانى قسه كهرى ده قه كه وه دوو وَڤنئى ديار به رجه سته ده كات. يه كه ميان وَڤنئى داهَڤنهرَكه له واقيعَكي دواكه وتوودا كه ئه و داهَڤنهره به خَڤسكى و له سهر بنه ماي زيره كى و به هرهى تايبه تى وه كو خاوَهَن خوليا يه كَ گه يشتوووه ته ئاستى داهَڤنان. به مَام دياره له و واقيعه ناجَڤره دا گرنگيه كى ئه وتَ نه به خَڤى و نه به هونه رو ئه ده به كهى نادرَڤت. دووه ميان وَڤنئى كه سَڤكه له ناو ئه و واقيعه دواكه وتووهدا كه دياره ئه و واقيعه ده قه كه لَڤى ده دوَڤت واقيعى كورده واريه، كه كاريگهرى كه لتوورى بَگانه كه لَڤره دا باسى مَسيقاو گَڤرانى ده كَڤت ميزاجى ميللى كورده وارى ئه وى قسه كهرى ده قه كهى تَكداووه و سهرئه نجام داوا له و داهَڤنهرهى ناو واقيعه كهى خَڤى ده كات به و ئاوازه ره سه نانئى كه ئاشنان به رَحي ئه و ميزاجى شَڤواوى كورده وارى ئه و بگَڤڤڤڤ ته وه بارى ئاسايى خَڤى و رَحي كَڤڤل و په شَڤوى ئه و هَور بكا ته وه.

لهم ده قه دا سهربارى ئه وهى كا تَ باسى تايبه تمه نديوون ده كَڤت ده شَڤ به ئاراستهى دهره وهى ده قه كه جَڤڤڤك له گشتيكردن يان به با به تيكردن له ئاستى نه گوتراودا ههست پَڤبكرَڤت به تايبه تى له كَڤمه گَڤى دواكه وتوودا به هاو پَڤگَڤى داهَڤنهر ههر جَڤره داهَڤنهرَڤك بَڤت ره نگه وه كو ئه وه نه بَڤت كه پَڤويسته و هه مان شَڤوهى ئه و وَڤنئى ته خَڤ و شَڤواوهى مانگه كه له چهوزَڤكى ليخندا ده بينرَڤت. به مَام ديسان داهَڤنهر به راورد به كَڤى كَڤمه گَڤى بارَڤكى ده گمهن و تايبه تيه. له پشتى ئم بَڤچوونه شه وه ئم ده قه وه كو ههر ده قَڤكى شيعرى رَمانسى پَڤكهى خود يان زات وه كو تاكه كه سَ زياتر بهرز ده كات وه وه دهرى ده خات. كه لَڤره دا كَڤى پَڤكهاتهى زمانى و هونه رى ده قه كه پَڤكه وه كارده كهن بَڤ دهرخستنى كه سَڤتى تايبه تى دهر و شَڤ عه بدو_ڤا له ئاست_ڤكى بهرزو ده گمهن دا كه دهرخستنى كه سَڤتى داهَڤنهر_كه، له پا_ڤ ئه وه دا پاسيفكردن رَڤڤى كَڤمه گَڤى جه ماوه ره له روانگهى بايه خنه دانيان به و تاكه ده گمهنه و به بهر هه مه كانى. بَگومان له پشتى بهرز كردنه وهى خودو پَڤگَڤى كه سى دهر و شَڤ عه بدو_ڤاوه ده شَڤ ئا مانج_ڤكى تر راوه ستا بَڤت و ئه رَڤ يان مه به ستى سهره كى ده قه كه ئه وه بَڤت كه ئه و يش له وه دا به رجه سته ده بَڤت كه دهر و شَڤ عه بدو_ڤا ته نيا برىتى بَڤت له ده مامك_ڤك كه گَڤران به كارى هَڤنا بَڤت و له بنه_ڤه تا گَڤران له پشتى وَڤنئى به رجه سته كراوى دهر و شَڤ عه بدو_ڤاوه باسى خَڤى بكات. ته نانه ت سهربارى ئه وهى كه كه سَڤك به ناوى دهر و شَڤ عه بدو_ڤاوه هه بووه و له هه ورا ماندا

ژیاوه و شمشا ژهن بووه، دهش مه به ست له و دهر و ش عه بدو، ایه، عه بدو، گ رانی شاعیر ب ت که وه کو یه که مین داه نه ری ق ناغه که ی خ ی و یه ک ک له داه نه ره هره پایه به رزه کانی م ژووی شیعی کوردی، ک مه گهی دواکه و تووی کوردی نه ئو پ گه یه ی پ داه که شایانی بووه نه له سهروه ختی خ یشیدا بایه خ کی ئو ت به داه نانه که ی دراوه، به کو نازاری ر حیشی دراوه و ماندو کراوه. ئو هی گ ران ب دهر و ش عه بدو، ای به رجه سته ده کات که له ناو میلله تی نه زان و دواکه و توودا ر ز له داه نانه که ی ناگیر ت مه به سستی خ یه تی و باسی ئ ش و ژانه تاییه تیه کانی خ ی ده کات وه کو بابه ت کی زاتی و ده قه که دهر ب ی هه سترکردنی گ رانه به رامهر به و ک مه گه یه ی که ناتوان ت و له وه ت ناگات که ئم چ گه وه ره کی پ شکه ش به و کردووه که چی ئو به چاوی سووکه وه سهیری ده کات و هیچ بایه خ کی پ نادات، که واته ده توانین ب ب یین سه رباری ئو هی که ده قه که زیاتر له بیر که یه ک ده وروژ ن و ده یدو ن په یوه ست به هونه رو داه نان و ر ی هونه ر له سه ر گو گرو بینه رو چ ن تی چ ژوه رگرتن و ئاستی وه امدانه وه ی وه رگر، به ام ک ی بیر که کان به ه ه ک پ که وه به ستراون و سه رئه نجام گوزارشت کردن له خودی ئم تاکه که سه که له رده ا قسه که ر یان ئاشکراتر ب ب یین خودی شاعیر خ یه تی وه کو داه نه ر ک. ئم ده قه سه رباری خستنه ووی بابه تی داه نان و کاریگه ری داه نانی ناوخ و ب گانه یان په یوه ندی ئ مه و ئه وان له رووی داه نانه وه، ده رده که و ت که بایه خی گشتی ده قه که له رووی ناوه ر ک یان پرسیارو جیهان بینیه وه بایه خدانه به ناوه ر کی عاتیفی و ویژدانی. ف رمی ده قه که زیاتر له خزمه تی ئم ناوه ر که دایه و ته نانه ت وشه کانی ش خزمه تی ئم ناوه ر که عاتیفیه ده کن و هه ند جار سه رباری بوونی وشه ی کوردی پاراو وشه ی عه ره بی به کاره نراوه که زیاتر خزمه ت به و ناوه ر که عاتیفیه ده کات وه کو (حوزن، عومر، حه سه رت، قه وم، به سیت، عه کس، قه مهر، روفاه، تاج، حورمه ت، ئوستاد، سیحر، نه غمه، مه عیشه ت، لوقمه، زه کا، خیلقه ت، مه حکوم، حه رف، صیرف، ر ح، میزاج، زه وق،). ئمه ب جگه له وه ی که زمان به گشتی ب به رجه سته کردنی ئو ناوه ر کی عاتیفیه کار ده کات که بوون و پ گه ی خود-زات زیاتر پته و ده کات و ده ریده خات. هه رچه نده ده قه که به پ چه وانیه ی ز رینه ی ده قه کانی گ رانه وه که کیمیاگه ری و نه ی ت داکراوه، ئم ده قه له رووی و نه ی شیعی ره وه به و ج ره ده و مه ند نیه، به ام ئو و نه ی هه ن ئه رکی گوزاشتکردن و دهر ب یین له خود یان زات یاری ده کن. به مانایه کی تر ده توانین ب ب یین جیهان بینی ئم ده قه شیعی ره (دهر و ش عه بدو، ا) هه و سستی گ رانی شاعیره سه باره ت به روانین و هه و سستی ک مه گه یه کی دوا که و تووی په راو لزی م ژوو ب داه نه ر ک که ز ر له پ ش ق ناغی

مـژوویی کـمـه گـه یـه و هـیه. کـی دـه رـبـیـن و پـرس و جـیـهـا نـبـیـنی دـه قـه کـه لـه و هـدا کـمـه دـه بـتـه و هـ نـا هـزایـی دـه رـبـیـنی زـاتـی کـی دـا هـنـره بـ تـه و پـگـه و بـه هـایـه کـه کـمـه گـه بـه خـی و بـه دـا هـنـا نـه کـه یـی دـه دـات کـه تـه مـه ش لـه تـا سـتـی کـی بـه رـزی بـه رـه مـهـنـا نـی شـیـعـریـه تـدا بـه هـمـو و رـه گـه زو پـایـه کـانـیـه و هـ بـه رـجـه سـته کـرا و هـ. کـه کـی رـه گـه زه کـانی بـنیـاد نـای دـه قـه کـه لـه نـا و نـیـشان و پـگـه هـا تـه ی زـمـانی لـه و شـه و رـسـته و وـنـه ی شـیـعـری و دـه لـات و لـکـچـوون و دـو وـانـه ی دـژو هـا و تـا و تـی قـاعـی دـه رـو و هـ لـه کـش و بـه حـرو سـه رـوا و تـی قـاعـی نـا و هـ و لـه دـو وـبـارـه بـوونـه و هـ دـه نـگ و وـشـه و بـه رـز بـوونـه و هـ نـز مـبـوونـه و هـ ی تـی قـاع و بـنیـادی رـسـته و پـگـه و هـ گـونـجـان دـنی و شـه و وـنـه و دـه لـات. هـمـو و یـان پـگـه و هـ کـار دـه کـن بـ بـه رـه مـهـنـا نـی شـیـعـریـه تـی دـه قـه کـه و بـنیـاد نـای گـوتـاری شـیـعـری تـم دـه قـه و لـه و شـه و هـ دـه رـخـسـتنـی دـیدو تـی وـانـیـنی شـاعـیر و هـ و وـسـت و هـ سـتـکـردنی بـه رـامـبـه ر بـه بـا بـه تـی سـه رـه کـی دـه قـه کـه لـه رـه دـا رـوا نـیـنی دـا هـنـر کـه بـ خـی کـه لـه پـشتـی دـه مـامـک کـه و هـ بـاسـی خـی دـه کـات و لـه پـگـه و نـرخـپـدانی خـی و هـ کـو دـا هـنـر کـ دـه دـو تـ لـه و رـوا نـگـه یـه و هـ کـه چـن لـه کـمـه گـه یـه کـی دـوا کـه و تـو و دـا سـه یـری دـه کـر تـ.

تـی قـاع یـه کـمـه لـه و پـایـانـه ی کـه لـه بـنیـادی هـر دـه قـی کـی شـیـعـریـدا رـی دـیار دـه بـیـنـت لـه بـه رـه مـهـنـا نـی گـوتـاری تـی سـه تـی کـی دـه قـ و بـه رـه مـهـنـا نـی جـیـهـا نـبـیـنی دـه قـدا. پـشـتر لـه بـارـه ی تـی قـاعـی دـه رـه و هـ یـی دـه قـه کـه و هـ دـوا یـن و اتـه بـنیـادی گـشتـی دـه قـه کـه و کـش و سـه رـوا و... تـاد. تـی سـتا سـه رـنـج لـه تـی قـاعـی نـا و هـ و هـ ی دـه قـه کـه دـه دـه یـن، تـی قـاعـی نـا و هـ و هـ پـگـد تـ لـه دـو وـبـارـه بـوونـه و هـ ی دـه نـگی و وـشـه یـی یـان بـتـه یـی و هـا و سـه نـگی و تـه رـیـبـوون - پـارـار ل- و گـونـجـان. کـه تـه مـانـه هـمـو و پـگـه و هـ کـار دـه کـن بـ جـونـکـردنی دـه قـ و بـ بـه رـز کـردنـه و هـ ی تـا سـتی جـوا نـنا سـی دـه قـ و اتـه بـه شـداری دـه کـن لـه بـه رـه مـهـنـا نـی گـوتـاری تـی سـه تـی کـی دـه قـدا، تـه مـه بـچـگـه لـه و هـ ی کـه کـار دـه کـن و هـ کـو دـال بـ هـه گـرتـنی مـه دـلـولی جـرا و جـرو بـ بـه رـه مـهـنـا نـی جـیـهـا نـبـیـنی دـه قـ.

لـه رـه دـا دـیـنـه سـه رـبـاسـکـردنی دـو وـبـارـه بـوونـه و هـ ی هـمـان دـه نـگ لـه سـه رـه تـای وـشـه دـا کـه تـه ویش دـه بـت بـه دـو و جـره و هـ یـه کـه مـیـان دـو وـبـارـه بـوونـه و هـ ی دـه نـگی نـه بـزو نـه کـه پـی دـه و تـر تـ تـه لـیـتره یـش یـان کـنـس نـانس. دـو وـه مـیـان بـریتـیه لـه دـو وـبـارـه بـوونـه و هـ ی دـه نـگی بـزو نـ لـه سـه رـه تـای وـشـه کـانی هـمـان دـا کـه پـی دـه و تـر تـ تـه سـن نـانس. دـو وـبـارـه بـوونـه و هـ ی دـه نـگ بـه شـو هـ یـه کـی بـنـه تـی کـاریـگـه رـی دـه نـگی هـه یـه کـه هـنـد جـار خـشی بـه خـشـه یـان بـ مـه بـه سـتـی کـی تـایـبـه تـی بـه رـز دـه بـتـه و هـ، هـه رـه هـا کـار Dـه کـات بـ زیـا تـر پـگـه و هـ بـه سـتنـی وـشـه کـان و بـ بـه هـنـکـردنی بـنیـادی دـه قـ و بـ بـه رـز کـردنـه و هـ ی تـا سـتی زـمان و بـه رـه و بـه رـه سـمـیـکـردنی کـه تـه و هـش و ادـه کـات زـمانـه کـه زـل لـه جـو هـدا بـت کـه دـه شـ تـه و هـش شـتـی کـی دـگـیر بـت یـا بـه

پښتانه وو. هه موو ئه مانه ش کارده کهن بڼه جوان کړدنی ده قه که و بڼه به زیندووی هڅه شته ووی ئه و بیرځ که یان مانا و ده لاله ته ی که له پشته ئه م دوو باره کړدنا نه و و ه ستا و ه.

دوو باره بوونه ووی ده نگی له کڅ پله ی یه که مدا باس ده که ین. ده نگی (ش) که ده نگسکی نه بزوځ نه، شه ش جار دوو باره بووه ته و له وشه کانی (ش ځوه، شمشاځ ، زه حه متکځ ش ، حه سره تکځ ش، ئاشیان) بڼه گومان چه ند باره بوونه ووی ئه م ده نگه له رووی مځ سقاوه بایه ځکی گرنگی ده بڼت و هارمځ نیایه ک ده به خڅځ ت به بنیادی زمانی ده قه که، هه روه ک ئه م ده نگه له وشه ی ده روځ ش دا که ناو نیشانی ده قه که یه هه یه و واده بینرځ ت ده نگی (ش) له ناو نیشانه که و ه به سر پانتایی ده قه که دا دابه ش بووه و ئه مه ش ئه و ده لاله ته هه ځ ځه گرځ ت که به شځ که له بوونی ئه و که سځ هی که ده قه که لځی ده دوځ ت چووه ته ناو پځ کهاته ی وشه کانه و و خاځی ها و به شیش له نځوان ده روځ ش و شمشاځ دا دیسان هه مان ده نگی (ش) که په یوه ندیه کی عشق ئاسا له نځوان ده روځ ش و شمشاځ ه که یدا هه یه. هه روه ک دوو باره بوونه ووی ده نگی نه بزوځ نی (ش) له سهره تای هه ردو و وشه ی (ش ځوه ، شمشاځ) دا بریتیه له کڅ نسځ نانس یان ئه لیتره یش.

هه روه ها له کڅ پله ی یه که مدا ده نگی (ب) نځ جار ها توو که ئه مه ش چه ند باره کړدنه ووی ده نگیه. له دځځی دووهم و چواره میشدا ده نگی (ب) له سهره تای وشه دا دوو باره بوونه ووی واته خاسځ تی ئه لیتره یش یان کڅ نسځ نانس هه یه واته دوو باره بوونه ووی ده نگی نه بزوځ ن له سهره تای وشه دا که ئه ویش له دځځی دووهم دا له وشه کانی (به سته ، بیهم ، بڼه) و له دځځی چواره مدا له وشه کانی (به خت ، بلبل ، بڼه). ئه ووی جځ گای سهرنجه له م ده قه دا دوو باره بوونه ووی وشه یان بڼه ژه که هه ځگری ئه رکی جه خت کړدنه و و دځ نیای کړدنه و بڼت بوونی نیه. به ځام هاوسه نگی وه کو پایه یه کی ئیقاعی ناوه ووی ده قه که به رچاو ده که وځ ت بڼه نموونه له کڅ پله ی یه که مدا دوا وشه ی دځځی یه که م و سځیم جځ رځک له هاوسه نگی هه یه له نځوانیاندا (ده روځ ش ، حه سره تکځ ش) که له راستیدا ئه مه جځ رځکه له هاو ته ریځی. ئه م دوو وشه یه له رووی مځ سقاوه هاوسه نگ یان ته ریځن ئه گهر چی له رووی ژماره ی بڼه گه و ه جیاوازن. هه روه ها له رووی ده لالیوه هاوسه نگیه کی ته و او له نځوانیاندا هه یه. وشه ی ده روځ ش وه کو پځ شتریش گوتمان به مانای شوځ نکه و توو، ساده، بڼه لانه و دځ سځ ز دځ ت بڼه شځخ به بڼه ئه ووی چاوه ځوانی پا داشتی شځ خه که ی بڼت. حه سره تکځ ش به مانی که سځ کی ژیان سخته و ماندو و دځ شکاو و ژیان پڼه له کڅ شه دځ ت که که س به فریای ناکه وځ ت و ته نیا له رځ گای ئاخ و حسره ت هه ځکځ شانوه ده توانځ ت باری گرانی ناخی سووک بکات، هه رچن ده روځ ش له ته قسی ده روځ شیدا دنیای بیر ده چځ ته و و ده گات حاځ ته ی بڼه ئاگایی. ئه م دوو که سه ده روځ ش و

حهسره تکښل له رووی د هروونیه وه هاو تهریبڼ، ئه مهش له ئاستښکی
 قوښتر دا ده ښته هاوسه نگی یان هاو تریبی له رووی بوون و گه وهه رو
 مانا وه. ئه مه ښجگه له وهی که هسره تکښل هاو و اتایه ښ د هروښل له
 کات ښکدا که که سښتی د هروښل به مانای ښلانه و پاشکښ و شو ښکته و تووی
 ئه وی شښخ یان شو ښکته و تووی پارویه ک نان دښت، خاسښتی هسره تکښلی
 هه یه و به و پښیه هسره ت ده ښته سیفه تی د هروښل و لښره شه وه جښرک له
 په یوه ندی هاوسه نگیوون یان هاو تهریبی له نښوانیاندا هه یه. هه روه ها
 له کښپلهی دووه مادا هاوسه نگی له نښوان وشه کانی (سنعه تکار ،
 هوشیار) دا هه یه که دیسان هاو تهریبی نیشان ددهن. ئه م دوو
 وشه یه ش له رووی مښسقاوه هاوسه نگی یان تهریبڼ، له رووی ده لالیشه وه
 هاوسه نگی و تهریبی له نښوانیاندا هه یه. سنعه تکار که به مانای
 پیشه ییوون یان خاوه ن پیشه دښت خاسښتی که سښکه که شاره زاو به ئاگا
 ښت له بوار ښکدا. هوشیار یش خاسښتی که سښکی به ئاگایه. هه میسه
 هوشیاری ده ښته بنه ما ښ سنعه تکاری که واته لښره شه وه په یوه ندی که
 هاوسه نگی له نښوان ئه م دوو وشه یه دا هه یه که په یوه ندی هاوسه نگی
 نښوان بوویه کی ئاماده و ئه و پاشخانه ده و ښمه نده یه که پښویسته ښ
 بوونی، واته په یوه ندی نښوان سنعه تکاری و هوشیاری که په یوه ندی که
 راسته وانه یه و هه تا هوشیاری بهرز ښت ئاستی سنعه تکاری پښکه و توو
 ده ښت واته هه رچښن له رووی مانا وه ئه م دوو وشه یه تهریب و
 هاوسه نگی هه روه ها له رووی بنیادی و مښسقا شه وه تهریب و هه سه نگی.
 که واته لښره دا هاوسه نگی و تهریبوونی - پارارښ - بنیادی و مانای -
 ده لالی هه یه که ئه وه ش به شداری ده کات له پښکه ښنانی ئیقاعی ناوه وهی
 ده قه که دا. دووباره بوونه وهی ده نگی و وشه یی و هاوسه نگی یان
 تهریبوون له هه ر ده قښکی شیعریدا ښ جه ختکردنه وه یه له سر مښسقاو
 ئښسه تیک و ده لالات و مانا و پرسپاری ده ق.

دووباره بوونه وهی هه مان ده نگی نه بزوښن که زیاتر له سره تای وشه دا
 ده ښت و ئه و جښره دووباره بوونه وه یه ش به شښوه یه کی بنه ښتی کاریگری
 ده نگی هه یه که هه ندښجار خښلی به خشه یان ښ مه به سښکی تایبه تی
 بهرز ده ښته وه، هه روه ها کارده کات ښ زیاتر پښکه وه به سښتی وشه کان
 و ښ به ښزکړدنې بنیادی ده ق و ښ بهرزکړدنه وهی ئاستی زمان و
 به ره و به ره سیکردنی و که واده کات زمانه که زښر له جوښه دا ښت که
 ده شښ ئه وه ش شښکی دښگیر ښت یا به پښچه وانه وه. هه موو ئه مانه ش
 کارده که ښ جوانکړدنې ده قه که و ښ به زیندووی هښشته وهی ئه و
 بیر که یان مانا و ده لاله تهی که له پښتی ئه م دووباره کړدنه وه
 وه ستاوه .

دوو ویی و نیفاق و ب م را یی دوو تانی ژئاوا و حیزب موعاریز کا نیان ب است و چ پیا ن و... زاهیر باهیر

ب ب رد وامی تورکیا خ ک د گرت و شار و شار چک کا نی کوردستانی
باکور و د هات کا نی س ر سنوری باشوریش و لران د کات ئی ئم
دیم کراتخواز، ئم مر ق د س ز شیو نک لران ب مافی مر ق ل کو
بوون؟ ئی ک تورکیا ع فرینی داگیرکرد ب چی ی ک کیان ز ل ی کیان
ب لران ب ب تورکیا ن کرد؟ ن ه ر ئ و ش کات ک ئم ل
ب لران ب مافی س ر و زیرانی ئ ل ر، بریتانیا، ب دوو ه فت
پر ت ستمان د کرد، ئ و ل ازان بوو ک ئ رد گان هات ب ئ ل ر ب
دنیا بوونی بریتانیا ل هاو پشتی تورکیا و ک یی چ ک و ت ق م نی،
ب ب خ ر هاتن و پ شوازی ل ئ رد گان، س ر و زیرانی ئ ل ر، تر ز
م ی، ل تی قی دا وتی " کورد تیر ریست کان" ه موومانی کرد ب
تیر ریست، ئم ه ویستی حکوم تی ئ ل ر بو .

ل لای کی دیک و و ئ و ه موو مندا و گ نج ل ف ل ستن د کوژرت
هیچ د و ت ل، هیچ حیزب کی موعاریز ک ل جاو و وانی د س و ات
گرتن د ستدای، نیان توانی س ر ز نشت کی ئیسرائیل بکن. ه ر
ئاواش ه مان شت ل ب لران ب حکوم تی سعودیی ک ل کوشنی ئ و
ه موو خ ل ک ب تاوان دا ک ه ر ل قوتا بخان ی کدا ژمار ی کی
ئ کجار ز ری مندا کوژران ب رپرسیار، ئا یا ک س ل د س و ات داران
سیاسیی د س و اتخواز کان ه چیان وت؟

دو لند شو ، 10/03 ، ن دیم ز هاوی د ل ای نوت و گ نند کی حیزبی
موحافیزین ک و زیری پ ل و رد و و شیری بریتانیا و ک ل نگ
خشی کاندید بکات ب س ر کو زیرانی بریتانیا ک ی ج گایان ب
ب ریس ج نسن ل ق کرد، ل دیمان ی کی چ نا ف، 4 ی ئ ل دا
ب رگری ل پ نا ب ل کان ی ئ کرانیا د کرد ب ز یی ب واندا د هات و
و د یوت د ب ل د ر گایان ب بک ی ن و، ک چی ئم کابرای ک خ
کورد ئ و ه موو کورد د ر ب د ر د ب ل ئ و نوقمی د کات و قاچاچی
د یانکوژت و د ستیان د ب ل و پ ل یسی س ر سنور کان ت یان

ههډدډن و سوکايه تيان په دډکن نقه لږو نه هات!! هاوکا تيش حکومت ټټر ټټر ئاسانکاري به په نابهراني ئکرانیا دډکات تا اډی ئووی که هر ئکرانیيک لږه ټنانه څیزه موږ قه تيش هه بهت دتوانه څزانکي و کسه هره نزيکه کانی بگه يه نهته ئره . ئمه هاوکاري په نابهراني ئکرانیا زياتر بوو. حکومت به ياري دا ئوانه شي که خوښکارن لږه ياخود څیزه موږ قه تيان هه ي و کار دډکن دتوانن کس و کاريان بهنن به ئره، له وېش زياتر هه موو هاوو لاتييکي بریتانی که په ساپهرتي بریتانی هه بهت دتوانه داوډتي ئکرانیا بکات و بگه يه نهته ئره ټنانه گډر په ساپهرتیشي له سره سنورکانی په نیا و فږه نسا بهت و په ساپهرتیشي نه بهت.

حکومت ټکرانی ئره به له يډر و موخافيزين و ليبرالو، له گډه ميدياي ئم و لاته دا هه ووسته کی زه رباشيان نه بوو دبرباري په نابهراني ناسپيسته، واته بهر و قاووي و ټش و ئسمه ر. با لږه دا چنه نمونه يک بهنم و: يکه که له په لمانتارکانی حيزي موخافيزين په شنياري به مارگرته تاچري که نه سره و زيراني بریتانیا، کرد " څه کی ئره به استی دترسوت که ئم و لاته، ټنگه به څه که نه که غرق بهت که کولتوري جياوازيان هه ي" له دانیشن کی په لماندا ديفد کاميره نی که نه سره و زيران به ئووی جرمی که ربنی سرکردی حيزي له يډر [کرکاران] له گډه و زيري دارايی که سډري و زيري دارايی بوو، تاکو له بهرچاوی څه کیان بخت وتی " وتی ئمان که مټکه که چيريان له بهندري کاليس ديو... که دتوانن بهن به بریتانیا". ئمانه ش هه نه که له تايته ي که م په جي ټټرنامه کانی بریتانیا بوون " سياسه تي نه هه لانی په نابهران له ئستا توند اگرن "... سوپا بنرن به کاليس "

ثيفته کوپه که په ش هاتنی حيزي موخافيزين به حوکم و زيري ناوڅه بوو ، به نام له سالی 2015 دا که سډري و زيري ناوڅه بوو لاینگری ئو نه بوو که په نابهران به څیزه بگه نه بریتانیا، هاوکا تيش کاته که بانگه شای نه دانی بيمه کان به په نابهران کرا و دواتر جه جه کرا ئو ئمه ی لا ئاسایي بوو . له ئستاشدا حيزي له يډر به ابري نوپان و کيري ستارم، Keir Starmer په شنياري ئووی به کراو که " قوتا بخانه کان له مندا لانی به يانه که ئینگلیزي قسه ناکه غرق بوون " ئمه بانگه شای هه ووی مه نعدرنی مندا لانی په نابهران و که چيرانه له قوتا بخانه کاند.

دو ټټر ئوروپيی کان که وسيا سوا دډکن له بهر ئووی چه کی گډرمی [حراړی] به کاره ناو و له غم و مه ترسی ئو و دان که

وسيا ډنگه چې کي کيمياوي به کار به نه ت، به هم نام هر ډم د و و ت نه شتيخواز و ديم کراتيان به د ي ها جار تورکيا چې کي کيمياوي به ران به به گريلاکاني ق نديل و شو نه کاني دیک به کاره ناو و چې نه ها به ډگه ه ي، ت نه ت چې کي کيمياوي مندا نه نيشي گرت و، ک چي ډمان خيان نابينا و ک ک کرد و هر ناماد ش نين ک باسي بکن چاي سزاداني تورکيا.

له لاي کي دیکه شو و تورکيا له سر سر ک و سر ک نه ي وسيا د کات به ش ک و له سر ک ي دیکه شو و ناماد ش نيي پ يو ندي تابووريان له گ یدا بچ نه ت. ډر د گانيش د ي و ت خ ي بکات ک س کي شتيخواز و موسيح به ناو بژيکردنيان و داو تي و زيراني د ر و ي هر دوو لاياني بو وتوو و ژی له تورکيا کردوو. سياست چ ق شم ر و سياسي کان چ ق شم ر جا کن.

من پ شوازي له ه موو ډم و اتان د ک م به کردنه و ي سنور و د ر گيان به پ ناب ران و ل ق و ماواني ډ کرانیا به هم د بواي دوو و نه بووناي هر ناوا ه و ست کيان ه بواي و ه ب ت له ران به مر ق پ ناب ر به و ش و قاو يي کانشدا، به هم جگای داخ ک ډم ه و سيان نيي و به گ کان ډ و د خ نه و و ک و رگرتي ډ کرانيي کان له به ر " جاوی شينيان و پرچي ز رديان و سپي ستیان و ه ډگري دینی م سيحيان ډ وروپييوونیا نه و ي ک د ر گيان به خراو ت به سر پشت"

Zaherbaher.com

زاهير باهير

2022/ 11/03

ق پ راني خ يا له ک ل ي
اميار يست کان... يو نس

تاج

خاکی واک بـشـک لـ ئـحـسـاسـاتـی مـرـقـ، واک پاژـکی هـزـر، ئـنـگـزـیـکی
مـکی فـیتـیـیـ، دـشـت لـ چـنـدان باردا سـز و ویزدانی مـرـق
پاـبـنـت و و و فتار و گوشتار دروستـکان. هـبـت خودی خـیا
ئاتـاجی بـ کـمـمـ سـرچاوـیـک بـ گـشـسـنـدن و بـدان.
فـرامـشـکردنی ئـم چاوگ و سـرچاوـانـ خـبـخـ خـیا دـکـن بـ
مـکـکی پـکـکـوتـ.

چاوگ پـ بایـخـکانی خـیا پـروـری بریتین لـ ئـستـایـکا و کـی
رـگـزـکانی هـونـر و ژانـر ئـدـبـیـکان. لـم سـنـگـیـو کـایـی
امیاری واک باـتـرین پایـی جـفات، پـویـستـ خـیا رـچـوانـ
بـوانـتـ ناو وردـکاری گـیـروگـرفـتی ژیاـنی تاکـکان و موعاـنـت و
پـداویـستیـکـانـیان بـخـوـنـتـوـ.

زانستـ امیاریـکان واک چـمـک و تـیـدـریا گـلـکی ئـپـستـراکت،
دـسـتـگیرـی ئـو واکـن مافـ بـنـچـنـیـیـکانی مـرـق لـ سـرـجـم
بوارـکانـو پـ بـکـرـتـوـ. داناچـنـد ناو سوچـ تاریکـکانی
میـحـنـت و نیگـرانـیـکانی کـمـمـگـ، گـر دـسـتـات بـ دـسـتـکان خـاوـن
خـیا زـدـیـکی فرـ واـا نـبن.

ئـم خـیا واکـا یـش لـخـو و چـنـابـت، پـتـفی بـ تـمـنـک لـ هـو و
تـقـلای بـ وچانی ئـدـبی و هـونـری و تـنـانـت مـعـریفی و هـزری هـیـ.
بـیـ کارـساتـکـا اـبـر و سیاسـتـووان و دیـپـلـمـاتـکاربیت، هـزاران
مـان و هـزان و پـخـشـانت نـخـوـنـدبـتـو، ئـسـپی خـیا ت نـیـبردی
بـر و داستان و میسـیـلـلـای میلـلـتان، سـدـها بـیت و بالـر و
حیکایـتی فـلـکـلـری خـت و گـلـانت نـبـیـستـبـت، ئاگـداری چـیـکـکان و
جیـهانی سینـما و فـیـلمـکانی نـبـیت، ئـژانـن گـوت نـگـرتـبـت لـ خـرـشی
سـمـفـنـیـایـک، ناواخنی تابـلـیـک نـبـووبـتـ کـکـکـی کـلـلـت و
عـودا نـبـووبی بـ دواي شیتـکـکردنی مانا و مـدـلـولـ جـیاوازـکانی.
وـای ئـوای ئـدـبیات و ژانـر ئـدـبـیـکان، هـونـر و سـرـجـم
کاتـیگـریـکانی. تاکـ فاکتـری خـیا بـزوـنی و پـروـردـکردنی
خـیا نین، واکـا یـشـیـترین و پـ گـرـنـگـرینین.

گرنگی بـسـتـنـکی واک جوانیناسی لـوـدایـ دـخـوازـت مـرـق دروست
بکات و بـدووربـگـرت لـ هـقی بوون و قـقـکاری، واک ئا و ووان و
هاوشـوی پـشـمـک نـرمی بکات. تـنـانـت ئـگـر خـیا جـلـلـاک کارا
بکـین ئـو دـمـی بـ کـبـک داباریـو تـسـر پـیاوـک، لـ پـ خـیا
بـکا و وـنـی تاقـ کچـکـی ئـو پـیاو بـتـ بـر هاوـنـی خـیا یـ. کـ

لەبەر دەرگەیی ماڵەو بە خەیی و پشیلەکی باوەشییەو چاوەنوا
گەنەنەوی باوکییەتی. ئەگەر زەررە دێستەهەگرەت لەم ئەشکەنجە
کارییە، یان هیچ نەبەت دێستی جەللادانەیی سوکتر بکات.
ئەو خەیاڵەکردنەو یە لوانی دیکە خەپەرستی و خەسەپەنی بە دوای
خەیدا دێهەنەت و هەژاری دێکات بە خەری گیان و دەرروونی
هاونیشتیما نی.

کەشەیی خەیاڵ ئەو یە دێبەت داگیرساوبەت، کارا کراوبەت، دێنا
هەمووان خاوەنی خەیاڵەکی کە و پاسیقن... کەجەکانی کاراکردنی
خەیاڵ و لێناو ئەدەبیات و هونەر و مەعریفە، ئەستەم بەبە ئەو
دێستمان ئابگا بە خەیاڵەکی مفتی کارا.

پوکانەوی خەیاڵ تاکو حاکم تی مەرگ خەسەت و مەلەکی بەرپرسیاران
کوردە، ئەو بە خەیاڵی ئەوانە، نەسکەیی ئەندەشەیی ئەوانە... تاک و
جوتەکانی کوردی بەم بارودێخە شپرز و هەوێشاو گەیانەو، مەرەفی
بە خەیاڵ چەند ترسناکە سیاسی بە خەیاڵ تەقەندەرتەین و
مەندەرتەین. چونکە ناتوانەت وەنای گەنەنەو بکات لە هەمبەر
ئەوانیدیکە، خەیی بەهەنەتە جەگەیی کرێکارەکی شەکەت، بەوژنەکی بە
پار، پیرەپیاوکی مەتەزەمدار، مەلەکی بە نەوت لە چەیی زستاندا،
لاوکی بە ئیش کە شەرمەزاری دێستگیرانەکی یەتی، خانووەکی لافاو
بردو، خاوەن دێواجنەک کە مەشکەکانی بە دێرد لەناوچوون و لە
سوچەکدا کز کز دێگری، سە منداڵی کەنەسەرەش، قوتابییەکی نەدار،
دێردەدارەک کە لەبەر نەبوونی نیوکی دێرمانەکانی دادەنەتەو لە
دێرمانخانەکە، میوەفەرەشەکی بە بازار، فەرنەبوون، ناتوانن وەنای
بە شیری منداڵەکی ساوا بکەن کە ئارەقی تەوێتە بچووکەکی خەریکە
نەری دێکا لە نیوێتەییانی دێزەخی ئەو شارانە، نا کارن هەلەرزینی
پشیلەیک لە ناو بزوێندەری ئەتەمبەلەکدا چاوبکەن لە بەرەبەیانەکی
زوقماویدا، یان چوار بەچوو سەگ کە لەبرسان دەیان ناوێت هەناوی
هەندراوی دایکییان و دێخەن.

عاتیفیبوون و سەز ناسکی بە هەر کە خراپ بەت بە سەرکردە باش
بەرامبەر میلەتەکی، بە هەویای وێژدان جوڵاندن و دێستەردن بە
بەیری ئاست و دروست.

بەم تەرزە "بە خەیاڵی" وێژدان ئەق دێکات و هەزیرین چەقەستوو
دێکات. ئەکامەکی بە ستەمکارییەکی هەلەتایی دێت. بەیە قەیرانی
پشتەپەکردن ئەدەبیات و نەخوێندنەو و مۆتەلانەکردنی ئێمان و
هەزان و وردنەبوونەو لە پەرتەت و نیگارە هەمە جەرگەکان و هتە...
هەندەکی دیکە یە لە هە کردەکانی ستەمکاری حوکمی کوردی.

دێستەتداران بە هەموو پەوانەو مانایەکی خەیاڵ ناکەنەو لە
نیشتیما نەکی ئاسوود بەخش و هاونیشتیما نەیلەکی خەشگوزەران، بەکو

بە پەچەوانە و ئۆ و ھاونیشتمانییە خەیا داکات و ل
مەملەکتەکی ئاسوود بەخش و تاکەکی ئازاد و خەشگوزەران.

یونس تانج

سیکەلاریزم و چەند سەرئەجەل/4. شەما بەرەوانی

بەشی چوارەم

لەناو دەوڵەتە سیکولاریزمدا هیچ شتەکی جیگیر و نەگە و پیرەزو سەر
و خەنە و یەقینەکی ھاو ھەبەیی سوور نییە، تەنها مەرئەق و
ئازادیەکانی نەبەت، تەنها ھەژگرتن لە مافەکانی ئازال و سروشت
دەستی و ژینگە دەستی و مەرئەق دەستی و ژن دەستی و سەروری یاسا و
چەمکی ھاووەتە بوون و یەکسانی نەوان مەرئەقەکان نەبەت،

لەناو دەوڵەتەکی بە واتای وشە سیکەلاریزمدا، هیچ کەسەکی بەی نییە،
ئایینەکی دیاریکراو، مەزھەب، یان، تیەوانینی خەیت بەسەردا
بەسەپەنەت. نەدەوڵەتە سیکەلاریزم و نەھیج ھەژەک و کەسەکی بەی نییە،
ئۆ و بکات، ھەرگیز، لەناو دەوڵەتە سیکەلاریزمدا، وەک چەن نابەت
کەس ئایینی خەبەسەپەنەت، بەھەمان شەو، نابەت ھەژەکی
لە ئاییندارانیش بکەت لەوێ ئازادانە مومارەسە ئاییندارە خەیان
بکەن. لەناو دەوڵەتەکی سیکەلاردا، نابەت هیچ ئایینەک قەدەغە،
یان، بە پەلە دوو و کە م سەر بکەت.

لەناو دەوڵەتە سیکەلاریزمدا، ھەموو ئایینەکان بەیەک چا و
سەرئەجەل و جیاوازی لە نەوان مەسیحیەک و زەردەشتیەک، لە نەوان
موسوڵمانەک و ئۆزیدیەک، لە نەوان جوویەک و بودیەک، لە نەوان بە
دینەک و گومانگەراییەک، لە نەوان ھیندەسەک و یارسانە کدا نییە،
سیکەلاریزم ھەرگیز، ئایین قەدەغە ناکات و ھەژەکی لە ئازادی ئایینی
ھیچ ئایینەک ناکات، بەکو دژی بەسەنتەرکردنی ئایینەک و تەکە
کردنی ئایینە بەکایەیی سیاسەت و ژیا نی گشتیدا، سیکەلاریزم دەست
ئایین مەسەلەییەکی تەبەتی نەوان مەرئەق و خوداوەندە، نابەت تەکە
بە فەزای گشتی کەمە ژیا نی گشتی خەبەکی بکەت. بەیە سیکەلاریزم

هــرگیز، ئايين قـدەغـ ناکات و دژايـتي ئايين ناکات. سیکـلاريزم
دەت: ئايين بـتاک و نيشتمان بـهـموان.

سیکولاریزم یا مان دینیت:

من دڙي ٿاين نيم، ٻڌڻ ڪو دڙي سا پاندني ٿاين و ٻڌڻ سياسي ٿڪردني ٿاينم، دڙي ٿو ۽ م ٿاين بڪرت ٻڌڻ شمشير و گڏرووي ٿاڙادي خڏڻ ڪي پڻ پڻ ٻڌرت، ٿاين بڪرت ٻڌ ٿايدڻ لڏڻ ٿاڙياڻ ڪي داخراو ٻيري مرڻ ڦڻ ڪاڻي پڻ لڏڻ ڦاڻ ٻڌرت، ٿاين بڪرت ٻڌ ٿامڻ ٻڌڻ ڪي وڻانڪڻر و ڙيان ڪي پڻ وڻان بڪرت، ٿاين بڪرت ٻڌ ڪا ٻووسڻ ڪي ترسناڪ و مرڻ ڦڻ ڪاڻي پڻ ٻڌڻ ڦڻ ٻڌرت.

دەريا ئۆكۈمۈش شايەت . . شىئەرى :
ستىقان شەرزىنى

[illegible]

درياء ئېكېمې شايېت و
سوښند بې هېموو شېپېلېكان دېخېم
سوښند بې قوولايې رېحې درياء دېخېم
سوښند بې چاوي شينې درياء دېخېم
خېم لا نادېم لېژېر خوښې
بارانې خېشېويستې تې
هېتا ئېوکا تې دېبمېوې بې تې

2018

شيعري مناجان / نېورېز و نو بوونېو... عېلي حېمېمېشيد

ئېمې مندا هېرهېموو
نېورېزېمان زېر خېشدېوې
نېرگزي داوې لې خې
وېكو بوک دېردېکېوې

...

لېگې هېاتنې نېورېز
بېگېرانې و هېپېکې
ئامادېن بې پېشوازي
لې شار و شارچکې و دې

...

نېورېز نوېبوونېوې
بې خاک و خېک و گياندار
سېرمای زستان نامېندې و
دېچيندې وېرزي بېهېار

...

کې نېورېز دې لېگې خې
خونچې نوېمان بې دېندې
نېورېز هې دېخېشيدې

بہ کوردان لہ گشت شوہند